

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

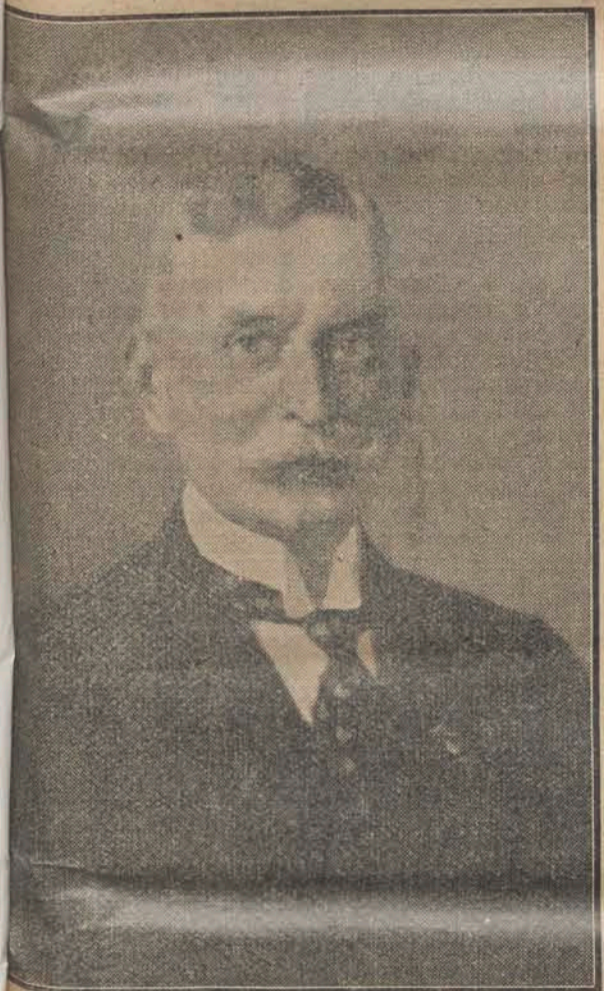
BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

HET BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

HOUD: De nieuwe Minister van Koloniën. — Een
gastmaal aan de Indische Prinsen aangeboden. —
De Tempel- of Olifantsgrot op Bali. — De XIVe
Nederl. Jaarbeurs. — Van Week tot Week. — Pers-
overzicht: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Int. Pers.
III. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. —
Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde.
Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. —
Mutatiestaat van 3 tot 10 Maart.

De nieuwe Minister van Koloniën.

De benoeming van Dr. J. C. Koningsberger tot
Minister van Koloniën, welke in de pers een zoo
langstig onthaal heeft gevonden, achten ook wij
verheugend feit.
Vooral als voorzitter van den Volksraad heeft

Koningsberger getoond over eigenschappen te
schikken, die mede een waarborg zijn dat de
eerste leiding over de Indië bij hem in goede
handen zal berusten.

In deze tijden van geestelijke stroomingen en
maatschappelijke hervormingen in Indië is het van
allerhoogste belang dat H. M. de Koningin de
aankomst van Koloniën heeft toevertrouwd aan
een man, die steeds bewezen heeft het Landsbelang
te stellen boven dat van politieke partijen.

Moge de wisselvallige Nederlandsche politiek
zich Excellentie behoeden voor het korte mini-
mum van leven hetwelk zijn voorganger ten deel viel,
dat hij zijn algemeen erkende talenten en groote
aankomst van Indische toestanden ten volle zal kun-
nen aanwenden, in de eerste plaats in het belang
van bevolking van Indonesië, voor welke hij immer
getoond heeft zulk een warm hart te bezitten!

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND — BEDRIJF — INBRAAK

Instituut R. KUYPER

Amsterdam R. Vinkeleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding, met club- en
privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

M.O. Staatsinrichting
M.O. Staath.h.kunde, alle acten **Boekhouden** (ook Staats-
praktijkdiplooma) **Gemeenteadministratie**. Ook studiege-
legenheid voor hen die geen examen wenschen te doen.
Prospectus met **examenresultaten**, aanbevelingen en op-
gave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede
proefles op aanvraag kosteloos.

Een Gastmaal aan de Indische Prinsen aangeboden door de Vereeniging „Oost en West”.

Op Dinsdag 2 Maart j.l. had het Hoofdbestuur der
Vereeniging Oost en West, met zijn dames, de ter
gelegenheid van het zilveren huwelijksfeest van het
Koninklijk Echtbaar hier vertoevende vorstelijke
afgezanten van Z. H. den Soesoehoenan van Solo
en Z. H. den Sultan van Jogja, aan een gemeen-
schappelijken avonddich vereenigd in Restaurant
Royal, Lange Voorhout alhier.

Deze vorstelijke personen waren: Pangeran Ario
Mataram, Prins van Solo; Kandjeng Ratoe Alit,
zijne gemalin; Raden Mas Maladhi, zijn zoon; Pa-
ngeran Ario Soerjodiningrat, Prins van Jogja; Ra-
den Toemenggoeng Poerbowinoto, zijn zoon, en
Raden Mas Prawirowiworo, volgeling.

Zooals de bladen reeds hebben vermeld, heeft dit
samenzijn zich gekenmerkt door eene bijzonder
aangename, opgewekte stemming. Bij den aanvang
van den disch heette de wd. voorzitter, de heer
R. Zuyderhoff, — de voorzitter der Vereeniging,
Mr. W. Sonneveld, was tot aller leedwezen door
ongesteldheid verhinderd aanwezig te zijn — de
hooge gasten en de overige aanzittenden welkom
en stelde hij een heildronk in op H. M. de Koningin
en Hare familie, waaraan geestdriftig werd vol-
daan. Later op den avond vertolkte hij jegens de
hooge gasten de groote voldoening van het Hoofd-
bestuur, dat zij aan de gedane uitnodiging tot
deelname aan dit gastmaal wel hadden willen ge-
volg geven en benutte hij deze gelegenheid om aan
te toonen hoezeer de geestelijke band tusschen Oost
en West door samenkomsten als deze versterkt
wordt, om ten slotte een dronk in te stellen op het
welzijn van de hooge Indische gasten en op Hunne
Hoogheden den Soesoehoenan van Solo en den
Sultan van Jogja, leden ook der Vereeniging Oost
en West. Onder grooten bijval deelde de voorzitter
nog mede, dat aan deze Vorsten een eerbiedige
huldebetuiging — telegrafisch — was afgezonden.

Voor het einde van den maaltijd bedankten, ach-
tereenvolgens, de Prinsen van Jogja en Solo — de
laatste ook namens zijne Gemalin — den voorzitter
en hieven zij hunne glazen op ter eere der Vereeni-
ging Oost en West.

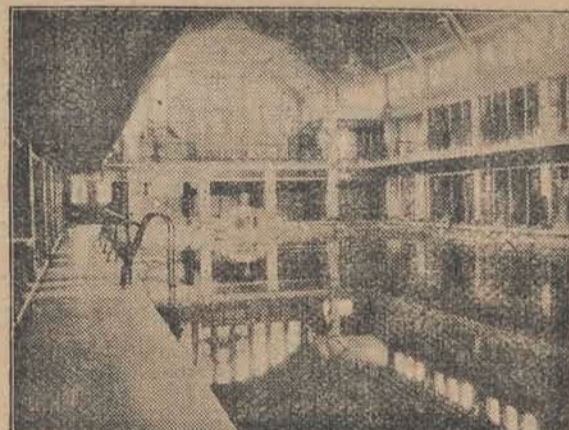
Vermeld dient nog te worden dat door een toe-

GEVESTIGD FOTOGRAFISCH ATELIER H. THEOBALD

voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.

■ ■ ■ 'S-GRAVENHAGE. ■ ■ ■

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Accountantskantoor VAN LINGE

Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922

Vertegenwoordiging in Ned.-Indië:
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)

BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië

E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ „
J. O. KOLKMEIJER,
Oud-Insp. van Financiën in Ned.-Indië.
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

VAN GULIK's Wijnhandel
 2e Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen 5118

M. STEINS - DEN HAAG
 Korte Houtstraat 14^a
 VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE
 SCHOEN-REPARATIËN 5115
 n uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend
Eerste klasse Maatwerk.

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MP
BRANDSTOFFENHANDEL
 DENNEWEG 67a TELEFOON 14427
 DEN HAAG 5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op **14427**.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER
 ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
 WITTE DE WITSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325 5280

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
 REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
 RECHERCHEZAKEN - HUURCOMMISSIEZAKEN
 VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
 Behandeling van alle **RECHTZAKEN** door geheel Nederland
 Reizies door geheel Europa en Ned. Indië
 Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
 ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

A. SCHRÖDER & CO
 GROENMARKT 25, 26, 28
 'S-GRAVENHAGE
 Telefoon 12773.
BEDDENMAGAZIJN

Specialiteit
LAKMEUBELEN
 voor Slaap- en Kinderkamer, in alle gewenschte kleuren.

Eik. Slaapkamer-Ameublementen

IJzeren en koperen
LEDIKANTEN
 Grote keuze :: Billijke prijzen 5176

Het Instituut **SCHOEVEERS**
 STADHOUDERSPLEIN 3 - DEN HAAG
 wordt voornamelijk door het goede
INDISCHE PUBLIEK
 bezocht. Prospectus gratis voor Typen, Talen, Steno, Boekhouden

valligen samenloop van gelukkige omstandigheden de hoofdpersonen uit Solo en Jogja, t.w. Pangeran Ario Mataram, diens gemalin, en Pangeran Ario Soerjodiningrat, juist op dezen dag een Koninklijke onderscheiding hadden ontvangen en wel de beide Pangerans die van Off. in de Orde van O-Nassau met de zwaarden, en de Prinses van Solo die van Ridder in de Orde van O-Nassau.

Van de gasten en overige aanwezigen werd door den heer Visser van Weerden, photograaf, Heeren-gracht, Den Haag, een photographische opname genomen.

De Tempel- of Olifantsgrot op Bali
 (met losse plaat-bijlage).

Naar aanleiding der in het Kol. Weekbl. van 25 Febr. onder den titel „Een merkwaardige grottempel op Bali” verschenen belangrijke beschouwingen van den Heer B. M. Goslings, ontving de redactie van den Heer P. A. J. Moojen, dd. 28 Febr., een schrijven voor opname in het K. W., waarmede zij den heer G. vooraf in kennis wilde stellen, ten einde deze, desgewenscht, gelegenheid te geven onmiddellijk zijn opmerkingen er op te doen volgen.

De hr. Moojen voegde aan dat schrijven een zeer merkwaardige foto toe, waarvan hij de verwachting koesterde, dat eene reproductie daarvan wel tot haar recht zou komen op het papier van het K. W.; doch ook deze afbeelding bleek — na deskundig advies — ongeschikt, vooral om de details voldoende te doen uitkomen. Daar echter de redactie deze buitengewoon interessante — naar zij meent nog niet gepubliceerde — foto toch gaarne onder de oogen harer lezers wilde brengen, besloot zij een reproductie ervan op kunstdrukpapier te doen vervaardigen en deze als losse bijlage toe te voegen aan dit Nr. van het K. W.

De teekening van dezelfde grot door den Heer W. O. J. Nieuwenkamp, waarvan de hr. Goslings gehoopt had, dat zij ter verduidelijking zijner vorengenoemde beschouwingen er aan toegevoegd zou kunnen worden, is bereids verschenen in de dezer dagen uitgekomen Maart-afl. van „Nederl. Indië Oud en Nieuw”, zoodat het de belangstellende lezers thans mogelijk is vergelijkingen te maken tusschen de reproductie der foto-Moojen en die der teekening-Nieuwenkamp.

Na deze korte, doch noodzakelijke toelichting over een onderwerp, dat de volle aandacht verdient, geven wij het woord aan den heer Moojen en vervolgen aan den heer Goslings.

De verzuchting van de redactie in de noot onder het artikel in het K. W. over deze grot, dat zij gaarne een betere afbeelding zou hebben geplaatst, dan een reproductie van de teekening van den heer Nieuwenkamp kon geven, geeft mij aanleiding een foto aan te bieden, die ik negen jaren geleden van deze grot nam. Zij kan daarbij wellicht verhelderend werken!

De bevolking noemt deze grot eenvoudig: *Poera Goeah*, wat tempelgrot beteekent, of *Goeah Gana*, olifantsgrot. Ook deze laatste naam is naar mijn meening niet ten onrechte, omdat de hoofdvorm van het fantastisch geheel werkelijk een olifantskop aanduidt.

De grot is van een beperkte afmeting. Iets geheimzinnigs is er, zooals vrouwen nergens in de open tempels op Bali, niet aan verbonden. Een ieder van de bevolking weet wat zij bevat, al vertelt zij dat nu niet onmiddellijk aan iederen willekeurigen vreemdeling, en het staat een ieder vrij er een kijkje in te nemen. Aanleiding tot griezelige beschrijvingen over het inwendige, of tot fantastische beschouwingen over het uitwendige bestaat er, redelijk gesproken, niet. Eenig verband te gaan zoeken tusschen een door natuurgeweld mogelijk veroorzaakte afscheuring van Bali van Java, of tusschen een my-

thische splinging van den Hindoeschen Olympus den bescheiden ingang van deze grot is verbijsterend van vinding. Het lijkt mij echter eenigszins ge-

De ontleding van den naam Badahoeloe door heer Goslings is niettemin scherpzinnig. En kan slechts een geforceerde toepassing vinden op de grot; wel lijkt zij mij kenschetsend in verband de ligging van Badahoeloe tusschen ravijnen door hun diepe insnijdingen het land als het „splingen”.

Dat Bedhoeloe dezelfde plaats is als de in Nagarakretagama genoemde, is reeds vrij zeker te toonen uit de vele tempels en beelden, die daar vindt. Neemt men dan daarbij in aanmerking dat de Baliër de *a* als toonlooze *e* uitspreekt vaansche *a—o*), dan klinkt Badahoeloe als *Badhoeloe* en volgt Bedhoeloe, of zooals het op de grafische kaarten staat aangegeven Bedoeloe, vanzelf.

Bali heeft in de laatste jaren erg te lijden van dekkingen! Eerst eenige jaren geleden een Amerikaanse filmopnemer, die een „most wonderful South-sea island” ontdekt had, toen het vorige in de beelden van Pedjeng, die reeds lang bekend waren, een vaststelling op het eerste gezicht. Bali al lang vóór Madjapahit met de Hind. Javaansche beschaving contact moet hebben gehad. Een conclusie, die, afgezien van vele anderen sinds dien, door Brandes in 1885 reeds gemaakt was nu weer deze grot! *) Karakorum schijnt niet genoeg voor ons kleine land! Ook hierin moeten groot zijn!

P. A. J. MOOJEN

Aan een bestrijding van wat in bovenstaand regelen verrat is, moge het volgende voorafgaan. Naar aanleiding van Nieuwenkamp's artikel in het avondblad van het Handelsblad van 14 zonden wij reeds den 16en Jan. onze beschouwing daarop aan den Hoofdredacteur van dat blad met verzoek om opname ervan, toen op dat tijdstip het onderwerp nog geheel actueel was.

Bij een spoedige plaatsing zouden degenen N.'s artikel met aandacht gelezen hadden, daarvan dan nog wel zooveel herinnerd hebben dat die beschouwingen door hen ook gemakkelijker te volgen waren en het plaatje van een paar jaren geleden er nog bij opgezocht kon worden.

Wij ontvingen ons artikel echter op 18 Jan. onder mededeeling, dat het niet geschikt was oordeeld voor opname in dat blad, waarbij ons overweging werd gegeven plaatsing ervoor te zoeken in een vakblad of een Indisch tijdschrift b.v. „Indië Oud en Nieuw”, waarin de Heer N. artikel mede zou doen verschijnen.

Zonder eenig aanknoopingspunt ervoor dan echter niet kunnende overgaan, zonden wij het nog dienzelfden dag aan den Heer Nieuwenkamp te Florence toe, om er in verband met zijn artikel naar eigen goedvinden gebruik van te maken.

De Heer N. schreef ons toen terug, dat publicer door ons gehouden beschouwingen hem wettelijk voorkwam en hij dan daaruit aanhalend zou kunnen overnemen achter zijn artikel in Maart-aflevering van „Indië O. en N.”, waarom onder bijvoeging van een afdruk van het cliché een der platen, die bij zijn artikel in genoemd schrift zou worden opgenomen, den raad gaf tot de Redactie van dit weekblad van „Oost-Indië West” te wenden.

Als resultaat van een correspondentie hierop is ten slotte het artikel in den vorm, zooals in nummer van 25 Febr. opgenomen, verschenen, een, op verzoek in verband met de plaatsruimte, kort mogelijk gesteld uittreksel van N.'s eigen artikel er bij. De gezonden cliché-afdruk en een n-

*) Deze „nieuwe” ontdekking werd reeds gepubliceerd door den controleur Heyting in het eerste gedeelte het jaarverslag van den oudheidkundigen dienst 1923! (M.).

GEVESTIGD:
J. M. v. D. BOSCH-v. VEE
 Ex-ecreres voor piano der Sted. Muziekschool te Batavia
 Geeft in Den Haag bij de leerlingen aan huis
 Adres: Steenschuur 13, Leiden.

MEISJESSCHOOL voor L. O. en (M.) U. L. O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

LEIDING voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum. Aansluiting bij de 3e klasse H. B. S. uit de 3e Mulo-klasse. Opleiding voor Eind-Examen Mulo A en B. Prospectus en 12de Jaarverslag op aanvraag. Spreekuren op Maandag en Vrijdag van 3-4 uur. De Directrice G. W. RUINEN.

or den heer N. wederom welwillend ter beschik-
ing gestelde tekening bleken echter beide om
anische redenen niet geschikt voor opneming in
blad en is daardoor ons artikel, hetwelk ook
et zoo vroegtijdig opgenomen is kunnen worden,
N. er nog gebruik van heeft kunnen maken,
en opgeïllustreerd moeten verschijnen.

Een en ander heeft dan nu klaarblijkelijk tot mis-
ting geleid van de beteekenis en de strekking
in N.'s artikel.

Doordat Nieuwenkamp, alvorens zijn teekenin-
g te maken, den rotswand voor een deel van zijn
groeiing heeft ontdaan, vertoonde toch de eerst
in ons afgestane cliché-afdruk veel meer details
de nu door den Heer Moojen beschikbaar ge-
de foto.

Zoo liet die afdruk o.a. duidelijk den heuvelvorm
in het vóórgedeelte der rots zien en vrij duidelijk
zeer kleine figuurtjes van op de vlucht slaande
menschen, wat dan toch in verband met de hou-
ing der handen van het wezen, dat in de voorstel-
ing van het op dit vóórgedeelte aangebrachte beeld-
houwerk een berg uiteenscheurt¹⁾, onmiddellijk
de gedachte voert, dat ze wegluchten voor een
vulkan-eruptie of minstens wegens een aard-
ving.

Had de heer Moojen eerst N.'s eigen artikel in
Handelsblad van 14 Jan. gelezen, zoo zouden
opmerkingen hem vermoedelijk geheel, of al-
ten deele, wel in de pen zijn gebleven.

Maar ook zonder dat is het ons onbegrijpe-
lijk, hoe hij, niettegenstaande het op dat punt toch
komen duidelijke uittreksel uit N.'s artikel —
een vermelden wij niet N.'s mededeeling, dat
een slurf van een olifant niets te bespeuren
maar was dit ook niet noodig, waar op de
afgast daarvan, naar wij aanhaalden, zich een af-
allen en door N. gevonden *menschelijke* neus

menschelijke bovenlip en tanden bevonden
— nog kan schrijven, dat de „hoofdvorm van
fantastisch geheel (het beeldhouwwerk aan de
zijde der grot) werkelijk een olifantskop aan-
deelt.”

En hoe komen dan die duidelijk zichtbare men-
schenhanden er nog bij?

Waar nu de Heer Moojen schrijft, dat de door
afgestane foto wellicht verhelderend kan wer-
ken, zoo is dit werkelijk het geval, maar dan in een
geheel tegengesteld aan zijn bedoeling met die
oppraak.

ant — en dit was mij tot nu toe zelf nog ont-
— op alle teekeningen, foto's en reproducties
dat beeldhouwwerk, duidelijk of niet, komt
het overgebleven *grote*, *ronde* rechteroog te
en dat is ook een *menschen*- i.e. een daemone-
— dus geen olifantsoog.

Wants Ganéca, die door zijn handen dan toch al-
nog iets menscheijks vertoont, verzuimt men
— als *steen* beeld dan — weer te geven met
kleine oogen van een olifant.

Nieuwenkamp's vaststelling van den daemone-
is dan ook niet te weerspreken en door zijn, op
bijzonderheden lettend, onderzoek is hij daar-
zooals nader nog zal blijken, de *eerste* geweest.

zo beteekent verder ook Goewa Gana, althans
den door den Heer Moojen bedoelden zin, dat
naam op het beeldhouwwerk *buiten* aan de
zou duiden, geenszins: *olifantsgrot*.

Gana is de Sanskriet naam voor mindere goden,
elfgoden en daemoneen dus, waarover Ganéca
meer is gesteld, als hoedanig men hem dan ook
als Ganapati betitelt en, zooals Prof. van Eerde
aangegeven in den Catalogus der Tentoonst.

Jav. en Balisch Hindoeïsme te Amsterdam in
op Bali van hem spreekt als Batara Gana,
god Gana.

Dat wij en ook Nieuwenkamp ons dit gedacht
hebben in verband met de toegangsopening in
grot, zooals de Heer M. schrijft, is natuurlijk uit-
vallen en valt uit ons artikel ook geenszins af te
vallen.

ONROESTBAAR STAAL

Desert- en Fruitmessen worden niet meer aan-
gestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank
onnoedig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen 5043

Het Ideaal voor de Tropen

WONDERIE'S STAALWARENHANDEL

vestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602

Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

De benaming Goewa Gana slaat dus op het beeld
van Ganéca *binnen* in de grot en is daarmede dan
in den volksmond de beteekenis ook bewaard ge-
bleven van wat men in den tijd, toen de Nagarakre-
tagama gedicht werd, met de benaming Lwá
Gadjah wel bedoeld moet hebben.

Dat deze Goewa Gana diezelfde Lwá Gadjah is,
welke trouwens in de Nagarakretagama in één
adem met den plaatsnaam Badahoeloe vermeld
wordt, is dan ook wel aan geen twijfel meer onder-
hevig.

Dit voert zoo tevens naar de door ons uitgespro-
ken meening omtrent de beteekenis van het in- en
uitwendige der grot in onderling verband met el-
kaar beschouwd, een meening, waaraan de uitspra-
ken van den Heer Moojen dus allerminst afbreuk
hebben kunnen doen.

Naar toch blijkt, hebben vrome Ciwaiten, laat
zeggen in de 13e of 14e eeuw, dit heiligdom van
Ganéca, of o.i. dan eer van Ciwa, met veel moeite
in de rots uitgehakt, althans geheel bijgewerkt, met
een kamer erin van 13 M. lang en 2½ M. breed, zoo-
als Nieuwenkamp heeft geschreven, en dus *geens-
zins* van *onbeteekende* afmetingen.

Zouden deze zelfde menschen er dan ooit toe ge-
komen kunnen zijn om, eveneens met veel moeite,
aan de vóórzijde der grot een beeldhouwwerk aan
te brengen, dat slechts een of ander willekeurig ge-
drocht weergeeft in een zonderling aandoende actie
zonder eenige beteekenis?

Is het dan niet veel eer voor de hand liggend, dat
men juist hier god Ciwa zelf, en dan wel als Pasoe-
pati, heeft afgebeeld, zooals wij dat hebben aange-
geven?

En als deze grottempel, welks omgeving o.i. wel
kan duiden op de aanwezigheid hier van ook een
voornamelijk oude graf- en badplaats, eigenlijk niets
bijzonders aan zich zou hebben, *welke* beteekenis
hebben dan volgens den Heer Moojen toch wel de
drie lingga's op een rij in de binnenruimte?

Want het gaat er hier om, dat men zich reken-
schap geeft van hetgeen men vindt en naar de be-
teekenis ervan speurt, zooals Nieuwenkamp dit
herhaaldelijk met succes doet, opdat men zooveel
mogelijk tot meer weten komt van wat er in oude
tijden op Bali wel omgegaan is.

Eerst dan ook, wanneer men ons overtuigt *waarin*
onze opvatting omtrent de beteekenis van de Goe-
wa Gana onjuist is, zullen wij die voor dat betere
prijsgeven.

Waar de heer M. verder schrijft onze ontleding
van „den naam Badahoeloe” scherpzinnig te vin-
den, begeeft hij zich dan echter al spoedig op een
weg, welke tegen den door ons gevolgden ingaat.

Over een mogelijke beteekenis van den naam Ba-
dahoeloe uit de Nagarakretagama, welke o.i. wel
op een verkeerde weergave van den eigenlijken
naam oudtijds kan berusten, hadden wij het niet,
doch gingen er van uit, dat de naam Badahoeloe,
door Friederich aan de Oesana Bali ontleend, eer
de juiste moet zijn geweest.

Dat een Badahoeloe met den Balischen klank van
de a als vanzelf tot een tegenwoordig Bedoeloe kon
worden, is juist, maar ook met een vlug uitgespro-
ken Badahoeloe is ditzelfde het geval.

De Heer M. schrijft nu echter, dat onze uitleg-
ging der beteekenis van *dezen* naam met betrek-
king tot het beeldhouwwerk aan de vóórzijde van
den grottempel hem „geforceerd” voorkomt.

Vermoedelijk zullen meer anderen hem daarin
bijvallen, maar deze uitlegging is door ons toch
evenmin uit de lucht gegrepen, als die der beteke-
nis van de Goewa Gana.

In de studie van den toenmaligen Kapitein, thans
Kolonel-Chef van den Topografischen Dienst in
N.-Indië, L. F. van Gent, theoretisch en practisch
een uitstekend kenner van Javaansch en Soenda-
neesch, getiteld: „Aardrijkskundige namen in Mid-
den- en Oost-Java”, Jaarboek Topogr. Dienst 1915
en Idem „in West-Java”, Jaarboek 1918, komt toch
o.a. op blz. 3, overdruk van eerstgenoemd stuk,
reeds voor: „Nimmer zijn deze plaatsnamen zonder

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE — ZUIVELBEREIDERS —

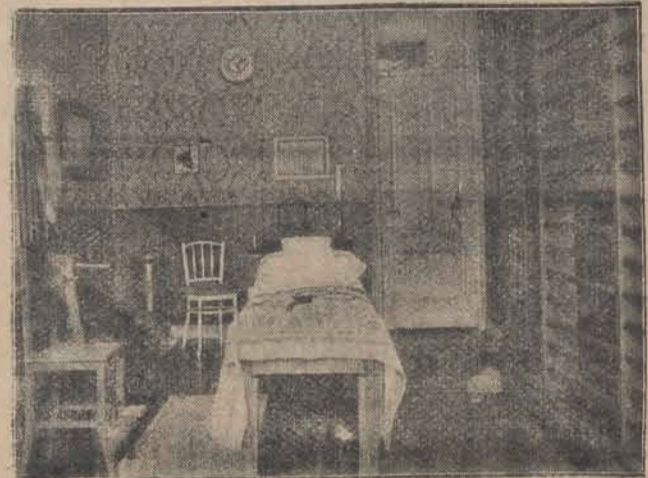
Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen **concurrerende prijs**
prima kwaliteit **Melk en Zuivel-**
producten. Probeert U eens onze
Prima Roomboter, de kwaliteit
zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch
aan huis bezorgd.

5172

INRICHTING VOOR HEILGYMNASTIEK EN MASSAGE

DUNKLERSTRAAT 70 - DEN HAAG - TELEF. 32191.

Spreekuur dagelijks 2-3 uur.

5216

Mevr. J. H. SIKEMEIER geb. Hermine Coeland.

VAN MOORSEL & Co

KERKPLEIN 11-12 - 's-GRAVENHAGE

5145

Speciaal adres voor
het voordeelig instal-
leeren van Woningen

Ruime keuze in:
BEDDEN - MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst
voordeelige prijzen

Leesfauteuil m. prima kussens f23⁵⁰

ZOOEVEN VERSCHENEN:

5225

DOOR DE LUCHT NAAR INDIE

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
met 112 illustraties op kunstpapier naar foto's, tijdens
den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filialen:

Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
 DEN HAAG
 AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
 :: Bewaring bagage ::
 voor repatrieerenden
OVERZEE-TRANSPORTEN

N.V. STOOMWASCH-
 EN STRIJKINRICHTING
 voorheen 5155
H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168
 TELEFOON 31791
 'S-GRAVENHAGE

N.V. Brandstoffenhandel
„DE CENTRALE”
 SCHEVENINGEN
 Tel 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

vert uitluitend prima kwaliteit
 Engelsche-, Belg.-, Duitsche- en Hollandsche
 Brandstoffen,
 beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.
NEEMT PROEF. 5240

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn, Directeur.

Atlantic
 Le Bar le plus renommé.
 Le célèbre Orchestre Pali.
 Le Restaurant mondain
 de La Haye
 Langehoutstraat 4

F. BAGGERMAN Jr.
 Schoorsteenvegerij „Duinoora”
 Metselaar en Looagieter
 Morsestraat 6 DEN HAAG Telef. 30503

beteekenis; zij verschaffen steeds gegevens, die het gemakkelijkken een blik te slaan in het zieleleven, den gedachtengang van den Javaan”, en iets verderop: „terwijl de aan sommige plaatsen verbonden legenden en namen inwijden in de fabelleer.” (Cursiveeringen van ons G.)

Doorlopend vindt men in beide geschriften van dit laatste dan ook voorbeelden aangehaald. Wat nu van Java staat aangegeven, geldt natuurlijk evenzeer voor Bali en zullen de oude benamingen hier nog beter bewaard zijn gebleven, daar er zich geen versturende invloeden, als op Java door den Islam fewegebracht, hebben doen gelden.

Hierop stonden wij dan ook, om verband te zoeken tusschen den naam der plaats en het beeldhouwwerk op den rotswand, vooral daar de betekenis van een Jav. bedah onmiddellijk toepasselijk is op de voorstelling, door dat beeldhouwwerk weergegeven, en de plastische uitbeelding van een mythe toeh ook wel iets zoo bijzonders is, dat men mogelijk door den naam, aan het nabij gelegen plaatsje gegeven, daarop de aandacht heeft willen vestigen.

Nog nagaande wat de betekenis zou kunnen zijn van den naam Badahoeloe uit de Nagarakretagama, zoo kan dit woord bestaan uit Bada + hoeloe of Badah + oeloe, waarin, naar wij vroeger reeds aangaven, een O. Jav. hoeloe in betekenis van een O. J. oeloe verschilt.

Voor een woord bada nu geeft Dr. H. H. Juynboll in zijn Oud-Jav.-Nederl. woordenboek op: „berispen, laken”, terwijl een woord badah er niet in voorkomt; aan het geheele woord is dus geen enkele bepaalde betekenis te hechten en brengt ook dit tot het vermoeden, dat het den juisten naam van het plaatsje niet heeft weergegeven.

De heer Moojen oppert nog de veronderstelling, dat een naam Bedahoeloe de ligging van het plaatsje in een kloof *) zou kunnen aanduiden, een der vele omstandigheden, waaraan een plaats ook haar naam kan ontleenen, maar dan dient nog aangegeven te worden welke betekenis het woord: oeloe daarbij in verband met die ligging kan hebben.

Waar de Heer M. in een noot nu nog de aandacht vestigt op een artikel van den Controleur Heyting in het jaarverslag van den Indischen Oudheidk. Dienst uit 1923, zoo blijkt daaruit, dat deze in dat jaar ook bij de bewuste grot is geweest en van het uitwendige een foto heeft genomen, welke weer een eenigszins ander aspect er van geeft, maar waarop de benedenpartijen geheel zwart zijn en zoo een onduidelijke voorstelling van het geheel geven.

Hij nu noemt het beeldhouwwerk aan den rotswand een „uitgehouwen monstertop met olifants-ooren” en spreekt dan in een bijschrift van een „olifantskop”, waarnaast vijf vingers in de rots zijn uitgehouden.

Ook hier dus nog de verkeerde aangifte van een olifantskop, terwijl uit het onderschrift van de foto: „Boeddhistisch” heiligdom met onderaardsch verblijf, Goa Bedoeloe, wel heel duidelijk blijkt, dat het inwendige der grot door hem nog in dat jaar niet is onderzocht en hij ook geenszins geweten heeft, wat er zich in bevindt.

Daar nu ook, naar wij nagingen, in de latere verslagen van den Oudheidk. Dienst niet meer over deze grot gerept wordt, moet men haast wel aannemen, dat ook bij dit dienstvak niets bekend is geworden omtrent hetgeen zich in de binnenruimte ervan bevindt.

Zoolang dan ook niet bekendgemaakt is welk Europeaan, ambtenaar of particulier, nog vóór den Heer Nieuwenkamp in het inwendige der grot een, alle onzekerheden uitsluitend, onderzoek heeft ingesteld, zooals dat door hem reeds bij zijn eerste nog onvoorbereide bezoek, trots de eraan verbonden moeilijkheden, is geschied, komt bepaaldelijk

*) Of bedoelt hij iets anders? Maar dan kan de betekenis van een Jav. bedah — in het samengestelde woord bepaaldelijk die van het substantief: spleet, spleet — ook niet met den naam van het plaatsje verband houden.

aan hem de eer toe op de beteekenis van wat in die grot bevindt, het eerst de aandacht te hebben gevestigd en ook den waren aard van het beeldhouwwerk aan de vóorzijde der grot in het licht hebben gesteld.

Uit zijn artikel in het Maartnummer van „In Oud en Nieuw” moge dat alles voor den lezer spreken, dan wij het in ons uittreksel konden uittrekken.

B. M. GOSLINGS
 Amsterdam, 3 Maart 1926.

De Xlve Nederl. Jaarbeurs te Utrecht
 van 9 tot en met 18 Maart.

Evenals vorige jaren ontving ook nu de R. G. van Beheer der Utr. Jaarbeurs tot een vóórbehoef op 8 dezer.

De heer Dr. J. C. Koningsberger tot nu toe voorzitter der Nederl. Jaarbeursen kon ditmaal aanwezig zijn daar hij juist heden in zijn ambt door H. M. de Koningin bevestigd werd, winst allicht, naar de Secretaris-Generaal, de Graadt v. Roggen in zijn welkomstwoord tot pers opmerkte, voor de Koloniën, maar zeker verlies voor de Jaarbeurs.

Ditmaal bepaalde de Secretaris-Generaal zich zijn rede tot het strikt zakelijke gedeelte en hij, ook ter besparing van tijd, zijne immer interessante algemeene beschouwingen over den van Handel en Industrie achterwege. Daarna van de gebruikelijke rondgang over de Jaarbeurs.

De omvang der afd. Koloniën was nagenoeg zelfde als verleden jaar. Een zeer groote statiegaf de voor Amsterdam en Rotterdam geldende cijfers van den aanvoer ter zee voor een afd. voornamelijk koloniale producten, ter onderlinge gelijking. De Amsterdamse Rijtuig-Maatschappij had een Mathis-Automobiel in bruiknem afgesteld waarvan nagenoeg alles rubber was, de onderdelen, de kleeding (regen) der inzittende figuren het schoeisel inclusief. Zeer belangwekkend was uitstalling aantoonende de werkzaamheid van Gouvernements-Vulkanologischen Dienst in Indië en niet minder het schema van de palmbereiding. Productiecijfers van de voornaamste suikerproducerende landen, de ligging der suikerfabrieken trekken de aandacht, zoomede de monstrie van de toepassing van Djatihout in beeldhouwkunst. Teekenen we ten slotte nog dat grafieken aanwezig waren omtrent de betekenis van den Ned. Ind. Veestapel en van de Koloniale cultuur.

Met de grootste welwillendheid en nauwkeurigheid verstrekten ambtenaren van het Departement van Koloniën en van het Koloniaal Instituut verlangde inlichtingen.

Het aantal deelnemers aan deze Jaarbeurs was het grootste sedert de laatste negen jaren.

Van Week tot Week.
 Dinsdag 2 tot Maandag 8 Maart.
 De voedselvoorziening van Ned.-Indië. Den 12en zal in het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage Dr. A. A. L. Rutgers, zijne door ongesteldheid gestelde voordracht houden over de voedselvoorziening van Ned.-Indië.
 Machinegeweren voor het Indische leger. Het H. bl. meldt dat majoor Schulman met nog andere officieren van het Ned. Ind. leger naar nemarken is vertrokken voor den aankoop van machinegeweren voor het Ned.-Ind. leger.
 Luit. M. H. J. Benjamin †. Te Sigli is overleden eerste luitenant der infanterie van het O. I. M. H. J. Benjamin.
 Invoer van vuurwapenen in Ned.-Indië. De M. van Koloniën brengt ter algemeene kennis met ingang van 1 April a.s. nieuwe bepalingen.

GEBR. v. EGMOND
 Waalsdorperlaan 23 Tel. 71639
 DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
 Levering van alle soorten planten
 — Vraagt gratis prijsopgaaf —

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS. EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe pedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

zijn vastgesteld omtrent den invoer in Ned.-Indië van vuurwapenen, buskruit en munitie.

Daarbij is als regel alle invoer van zoodanige artikelen anders dan ten behoeve van 'slands dienst of ten behoeve van landsdienaren, voor wie het bezit van een vuurwapen is voorgeschreven, verboden. Van dit verbod kan echter door den directeur van het Binnenlandsch Bestuur te Weltevreden in bijzondere gevallen ontheffing worden verleend.

Consenten voor den uitvoer van vuurwapenen, buskruit en munitie naar Nederl.-Indië worden hier te lande slechts verleend, wanneer door de aanvragers een door den directeur voornoemd uitreikte invoervergunning wordt overgelegd. (Sl.Ct.)

Resident van de Oost-Preanger. Buitenzorg, 4 Maart. De heer G. D. P. A. Renardel de Lavalette, resident van Indramajoe, is als zoodanig benoemd in de Oost-Preanger. (A.)

Javaansche Regenten in Deli. Medan, 4 Maart. Javaansche regenten hebben de tabaksondernemingen bij Medan, het hospitaal op Bangkattan, Senembah en Siantar en de instellingen der cultures te Medan bezocht. (A.)

Alta Raad van Curaçao. Bij Kon. besl. zijn met ingang van den tweeden Dinsdag in de maand Mei 1926, de heeren Ed. S. Lansberg en C. S. Gorsira J.P.E.zn. benoemd onderscheidenlijk tot voorzitter en tot ondervoorzitter van den Kolonialen Raad van Curaçao; en tot leden van dien Raad de heeren J. J. Beaujon, E. M. Penso, Edwin Senior en E. S. C. de Veer Abrahamsz.

Voordracht Mr. J. Gerritzen. De voordracht van mr. Gerritzen over: De financieele politiek der Indische Regeering, welke wegens het overlijden van prof. Pijper werd uitgesteld, is nu gehouden op Di. 9 Maart, in het klein-auditorium van de Leidse Universiteit. (Uitvoerig verslag in het Vaderl. van denzelfden datum).

Gouverneur-Generaal Fock. In verband met het feit, dat een der eerste punten, waarover het nieuwe kabinet moet beslissen, de keuze is van een nieuwen landvoogd, vernaemt Aneta, dat het vaststaat, dat Fock onder geen voorwaarde bereid is evenwel nog als Gouverneur-Generaal aan te blijven na 7 September.

Verhouding tusschen Nederland en Oost-Indië. In een Donderdag 11 dezer te houden vergadering van de Delftsche Studenten Debatclub, zal mr. dr. H. A. A. van Gybland Oosterhoff spreken over: De verhouding tusschen Nederland en Oost-Indië. **W. Stade †.** Blijkens bij de familie hier te lande ontvangen telegram is te Gamlaha (Halmahera) overleden de heer W. Stade, zendeling-leeraar der U. Z. V.

M. Michielsen †. In den ouderdom van 81 jaar is de 's-Gravenhage overleden de heer W. J. M. Michielsen, oud-gouverneur van Sumatra's Westkust en oud-lid van den Raad van Indië, ridder in de Orde van den Ned. Leeuw.

Jeneverstokerij. Batavia, 2 Mrt. De aanvrager van een concessie voor het oprichten van een jeneverstokerij op de hoogvlakte van Pengalengan — welke plannen van verschillende zijden nog al tegenkanting hadden ondervonden — heeft een betrekking in de cultures aanvaard en dus blijkbaar van zijn plannen afgezien. (A.)

Plagen communistische politie-agenten. Semarang, 2 Maart. Vier inlandse politie-agenten zijn alhier aangetroffen in het bezit van bewijzen van lidmaatschap van de Sarekat Rajat. Zij zijn onmiddellijk ontslagen. (A.)

Verzending naar Ned.-Indië. Postpakketten met vruchten voor Ned.-Indië moeten vergezeld zijn van een gezondheidscertificaat, afgegeven door den Plantenziektkundigen Dienst te Wageningen. Vermits bij het ontbreken van dit certificaat de vruchten door den Plantenziektkundigen Dienst in Ned.-Indië worden vernietigd, is het van groot belang, dat de afzenders ter dege rekening houden met deze verzendingsvoorwaarde.

W. J. N. Bosboom †. Te Amsterdam is in den ouderdom van 78 jaar overleden de heer W. J. N. Bosboom, gep. majoor van het O.-I. leger.

Duitsch Hoogleraar voor den Islam te Utrecht. Naar het Haagsche Aneta-kantoor verneemt, heeft het College van Curatoren aan de Indologische faculteit te Utrecht tot bijzonder hoogleraar voor

de instellingen van den Islam benoemd professor A. Baumstark, hoogleraar aan de Universiteit te Bonn, tevens buitengewoon hoogleraar aan de Roomsche-Katholieke Universiteit te Nijmegen.

Weder een overval in Aljeh. In het landschap Troemon, nabij de grens van Bakongan, heeft een nachtelijke overval plaats gehad op een patrouilleerende brigade, waarbij eenige militairen zijn gesneuveld en anderen gewond. Militaire versterking is derwaarts vertrokken. De aanvoerder der kwaadwillige bende is Teukoe Mauloed, een zoon van den vroegeren Oeleëbalang. (De N. R. Ct. van 4 dezer, Avondbl. A, wijdt eene bespreking aan deze gebeurtenis en waarschuwt tegen het maken van verkeerde gevolgtrekkingen).

Een voordracht van R. M. Noto Soeroto. Het Vaderland van 6 dezer (Ochtendbl.) bevat een overzicht van een voordracht door R. M. Noto Soeroto te 's-Gravenhage (voor de Commercieele Club) gehouden, over het probleem Nederland-Indonesië.

De Vorstenlandsche prinses ten Hove. Den 5en dezer heeft ten Koninklijke Paleize te 's-Gravenhage de reeds aangekondigde maaltijd plaats gehad, door de Koningin aangeboden aan de te 's-Gravenhage vertoevende Solo'sche en Jogja'sche vorstelijke personen. Op de aan hen onlangs verleende Kon. onderscheidingen wordt op een andere plaats in dit blad de aandacht gevestigd.

Ooneenigheden tusschen Ambonneezen en Chineezen. Ambonneesche militairen zijn te Magelang vijandig opgetreden tegen Chineezen, die een optocht hielden. De daardoor ontstane rellen, omtrent de oorzaak waarvan de verschillende Aneta-telegrammen niet duidelijk zijn, schijnen eenige dagen geduurd te hebben, doch sterke patrouilles marchassees verhinderden uitbreiding en brachten de gemoederen tot bedaren.

Pest in Midden-Java. In de week van 10 tot 16 Januari zijn op Java in totaal 268 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeling Wonosobo 8, Temanggoeng 88, Magelang 26, Jogjakarta 5, Soerakarta 9, Bojolali 2, Klaten 26, Sragen 1, Kendal 2, Pekalongan 26, Tegal 3, Poerbolinggo 72.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De Indische Geschenken voor het Koninklijk Zilveren Echtbaar.

De geschenken, welke H. M. de Koningin en Z. K. H. de Prins ter gelegenheid van Hoogstderzelver zilveren bruilofsfeest werden aangeboden door verschillende deputaties en groepen, zijn gedurende eenige weken tentoongesteld geweest in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage en zijn daar door vele duizenden belangstellenden bewonderd, die tevens hun kwartje voor de slaachtoffers van den watersnood hebben geofferd. Bizarren trokken daaronder de aandacht de zilveren kunstnijverheidsschatten, uit Java's Vorstenlanden afkomstig. Hoe rijk en prachtvol ook, toch is 't ons een teleurstelling, dat vorm en versiering dier voorwerpen niet altijd het zuiver Javaansche kunst karakter dragen. Naast die kostbaarheden prijkte in allen eenvoud een shawl van Javaansche weefwerk van de jonge vereniging *Wanita Oelomo*, die, zooals vroeger reeds werd vermeld, zich ten doel stelt de weefkunst onder de Javaansche vrouwen te bevorderen.

De mooie Indische etsen van Bauer zullen zeker bijdragen om Insulinde's schoonheid meer naar voren te brengen.

Naar wij vernemen zijn thans nog meerdere geschenken uit Indië aangekomen, o.a. van de vorsten van Mangkoenegan en Pakoe Alam; ook van de Chinese gemeente te Menado een schildpaddoos met zilveren montuur.

Marionetten, Maskers en Schimmen.

In de tot een aardig salon-theatre verbouwde achterzaal van de *Groote Koninklijke Bazar*, Zeestraat 82 te 's-Gravenhage, is 27 Februari j.l. een tentoonstelling van marionetten, maskers en schimmen geopend, welke met de daaraan verbonden opvoeringen nog tot het einde dezer maand zal duren.

Daar de heer *Otto van Tussenbroek*, die een inleiding zou houden over: „Het leven in het levenloze van marionet en masker”, onverwachts daartoe verhinderd was, werd de heer *Wijdeveld* bereid bevonden om, *à l'improviste*, een *causerie* te houden. Hij deed dit met groote bezieling en daardoor zeer onderhoudend en leerzaam. Bij zijn levendige schildering van het

TELEFOON 2353

TELEFOON 2353

„GARAGE ARNHEM” Utrechtscheweg 156, ARNHEM
LUXE VERHUURINRICHTING

Electrische Reparatie-inrichting. Levering van elk merk Auto, Motor of Rijwiel. Stalling, Boxes, Benzine Pomp, Stock Goodyear Banden. — Free air station.

J. F. BLOMMESTIJN

5071

TELEFOON 2353

TELEFOON 2353

Haarlem en Omstreken.

Haarlemsche Begraffenis-Onderneming

R. Sminck

Kinderhuisvest 29-33

Haarlem

Eigen Rouw- en Volgauto's

5121

Speciaal Aares voor Crematies

STOEL'S

WONINGBUREAU

BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGEIDS EN INLICHTINGEN

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM · KINDERHUISVEST 27 · TEL. 10118

OP ERICHT ANNO 1881

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELD:

BOORDEN · OVERHEMDEN

BLOUSES en JAPONNEN

IN ALLE STOFFEN

5123

TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

Gomestibles- en Delicatessenhandel

JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL

5093

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262

Zijweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

HANDEL IN BINNEN- EN BUITENLANDSCHE BIEREN

BOTTELARIJ

MEDICINALE- en BRONWATEREN
geregelde versche vulling

DEPOT VAN WIJNEN
der Firma JAGER GERLINGS, Hoftleverancier
en DE LUZE & FILS

BINNEN- EN BUITENLANDSCHE LIKEUREN
GEDISTILLEERD · WHISKY · CHAMPAGNE

Dagelijksche opnamen van bestellingen met
directe bezorging.

Aanbevelend,

5072

C. CASSEE

Bloemendaalscheweg 14 Telef.-Interc. 22265

L. DEBIJE : DEN HAAG

Weimarstraat 171 A en B Telefoon 35391

IJzerwaren, Gereedschappen

voor Vaklieden · Amateurs

5086

Verzending naar de Tropen onder garantie

HOTEL-RUBRIEK

BAARN.

BESCHIKBAAR.

1e Ned. Fam. Huis „De Eemhoeve“ voor ind. jongel. die de onderw. inr. bezoeken. 1e referenties. Baarn. 5282

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5038 Str. k. en w. w. opdelogeerk.

BESCHIKBAAR.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5029 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

TEHUIS v. KINDEREN vanaf 2 j. doorl. en tijd, gr. tuin. Holl. en Ind. ref. „Sunny Home“, Veur b.d. Haag.

Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuk. 5175

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER Parklaan 69 5120 HAARLEM

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Maison NIEKERK

Pijnboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328

Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central

Diners f 0.85 - f 1. - f 1.25

en verder uitgebreid 5199

Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD VOOR UW

Reclamecampagne.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor 5017 Diners aan huis bezorgd

marionettentoonspel, de oude masker- en schimmen spelen, welke over bijna de geheele wereld verspreid zijn, vergat hij die van Java niet. Aardig was 't om aan te hooren met welk een bewonderenden schroom hij o.a. de woorden *wajang-bèbèr* en *klitik* uitsprak. Voor het meereendeel zijner toehoorders zullen dit slechts vage klanken geweest zijn. Jammer genoeg zijn juist deze beide specimina op de tentoonstelling niet vertegenwoordigd, maar gelukkig zijn er echter wel enkele goede *wajang-koelit*-exemplaren door R. M. Noto Soeroto afgestaan en een mooie collectie *wajang golek* en maskers van Mevrouw L. van Dijk-Schaly, welke een klein denkbeeld kunnen geven van den hoogen trap van ontwikkeling en schoonheid, waarop daar te lande, zoowel het schimmen- als het marionetten- en maskerspel staan. Laatsgenoemden maken naast de beroemde Japansche Nō-maskers geen slecht figuur.

Terecht merkte de heer Wijdeveld op, dat deze tentoonstelling, hoewel beknopt, toch vrij volledig zijnde, den belangstellenden bezoeker in staat stelt volkeren en tijden te vergelijken, waaruit allerbelangrijkste conclusies te trekken zijn en hoe de dichter er zijn wonderlijkste dromen uit putten kan. Het masker noemde hij even oud als nieuw. Immers een gelaatsbeschildering, een „incognito“, zooals thans met *poudre* en *rouge* bereikt wordt, kan men als masker beschouwen.

Veel van hetgeen spreker zeide bracht ons het schoone der verschillende Javaansche en Balineesche *wajang*-voorstellingen in herinnering en sloeg daar volkomen op, zoo o.a.:

„dat maskers, marionetten en schimmen onalledaagsche figuren zijn, anders dan anders, een levensverdieping, de styleering eener andere wereld, ir-realistisch en onnaturalistisch. Ieder onzer voelt, dat er iets anders komen moet op het Westersche tooneel, dat steeds meer het ware leven in alle details fotografeert. De marionet belichaamt de essentieele gedachte van het oertoonspel. Wij zijn te intellectueel voor het simpele en directe. Daarom is het goed, dat deze tentoonstelling deze tooneelmaand ons toont, wat schim, masker en marionet zijn, dat zij meer zijn dan amusement, dieper grijpen; een kosmos zelf zijn; iets geweldigs!“

Daarom is het ook zeer te wenschen, dat wat op het program der lange reeks van voorstellingen, welke gegeven zullen worden, als slot vermeld staat:

Javaansch *wajang* schimmenspel door R. M. Poerbatjaraka.

Een groep Oostersche Maskerdansers,

goed tot zijn recht zal komen, want daarbij zou niet alleen op esthetisch gebied veel te genieten, maar ook voor moderne tooneel-opvatting en -hervorming veel te leeren vallen, voor wie er zich met een ontvankelijk gemoed voor open stelt. Wij Nederlanders, zelfs zij, die jarenlang in Indië hebben gewoond, weten nog zoo bitter weinig vooral van deze Indische kunst. Type-rend in deze is, dat de daarin toch wel belangstellende kunstcriticus van „Het Vaderland“, die zich L. W. teekent, in zijne uitvoerige bespreking dezer tentoonstelling, in volle oprechtheid, schrijven moest:

„De prachtcollectie oud-Javaansche en oud-Japansche maskers moet ik helaas voorbijgaan. Hun vormen zijn ons, zeevarend en koloniseerend volk, zeer goed bekend, hun diepere beteekenis is mij, volslagen leek op dit gebied, vreemd. Hetzelfde geldt voor de Afrikaansche maskers, de *wajang*-poppen, enz.

„Heel merkwaardig zijn de oud-Turksche schimmen, die onbewust doen denken aan Turksche tapytjes. Een heel merkwaardige inzending!“

Ons deed diezelfde Turksche collectie levendig denken aan een primitieven vorm van *wajang-koelit*, daar de figuren, hoewel eenvoudig en veel grover, toch ook uit leder gesneden en wel eveneens als schaduwbeelden bedoeld zullen zijn. Een bekwaame Javaansche *dalang* (schimmenschuiver) zal er goed mee kunnen werken, al zal hij ze van-zelf-sprekend als minderwaardig beschouwen, vergeleken bij zijn eigen, uiterst verfijnd materiaal.

Wat zouden hier uit velerlei oogpunt prachtig leerrijke vergelijkingen te maken zijn tusschen het Westersche en het Oostersche schimmenspel!

En zoo ook betreffende masker en marionet. Al zeide de heer Johan de Meester onlangs in een voordracht, welke hij hield over de toekomst van het tooneel en het tooneelspel, voor de „Amsterdamsche Studenten-vereeniging“, o.m.:

Pension Mevrouw OP 't HOLL

KRULLELAAN 37

5060

ZEIS

Munt uit door goeae keuken en billijke prijzen

Wordt door gegoede Indische Familie's aanbevolen

„Het masker zal in de toekomst weinig gebruikt worden. Het heeft een klassieke allure en is al te luut overbodig, daar met *grime* evengoed iets gemeens te verkrijgen is.“

Hij beweerde tevens, daarmede stellig het oorspronkelijke weergevende van vele jongere tooneelstukken:

„Ons moderne tooneel heeft niet de roeping te ontroeren. Het moet een zweeps slag zijn en wing geven. Eenheid van vorm en inhoud is eerste eisch, die misschien alleen door Meier bereikt is, nadat hij 40 jaar lang heeft geëxperimenteerd. Wil het drama een synthese geven het moderne leven, dan volstaat de geschreefde tekst niet. Het woord is in waarde vermindert, zooals het sentiment tegenover de daad. Het moet zoeken naar een eenheid van rhytmie. De muziek zal er eene grotere plaats innemen, wordt één geheel met het drama. Het spel van acteur gaat een nieuwe toekomst tegemoet, spanning, die sinds de „draken“ verloren is, wordt op een onbegrensde wijze opgevoerd. acteur beeldt niet meer uit, hij speelt. De discipline gaat een groote rol spelen. Tot de vorming een nieuw geslacht spelers is een school noodig, waar de muziek een groote, zoo niet leidende functie zal vervullen.“

„En wat het theater zelf betreft: Voor het moderne drama zal een eigen schouwburg moeten worden. In dit opzicht heeft Moulard samenwerking met den architect Philibert. Vlaanderen veel bereikt. Hij heeft een tooneel ontworpen gemaakt, waarbij het proscenium die in de zaal doordringt, waardoor hetgeen op tooneel gebeurt meer in het publiek zich afspelen in de zaal doet denken.“

Ook in deze opzichten kunnen wij bij Indië in leer gaan. Zoowel de door menschen — geschiedde acteurs — opgevoerde *wajang-wong*, als het Indië marionetten- en schimmenspel berusten op het kaal rhytmie van het nimmer daarbij ontbrekende *melan*-orkest en als tooneel dient immers de galerij, voorhof van een vorstelijke woning, of schaduwrijke plek onder een grooten waringinboom, waaromheen zich de toeschouwers in wijde kringen scharen, er dus, als het ware, één geheel medemend.

L(uc) W(illink) schrijft in *Het Vaderland* bij tweede beschouwing over de tentoonstelling o.m.:

„Naar mijn smaak vormen de marionetten belangrijkste deel der tentoonstelling. Een meêr dan een aangezicht, een schim is slechts schaduw. Maar een marionet... dat is een pleet wezen met armen en beenen „van vlees en bloed“ zou men bijna zeggen, maar in elk val met volume en dat is toch ook wat!“

„De *clou* van gansch de expositie is zonder fel de buitengewone inzending van *Harry van senbroek*. Deze poppen zijn geweldig! Dit zijn marionetten! Welk een ongehoorde rijkdom, een pracht, welk een fantasie!“

„Daar staan in hun nissen kleine duivels, ne, overrijpe zondaars te pralen! Hun wonderlijke droomoogen schijnen edelsteenen te zijn, monden zijn pervers en schandelijk, maar zij nen kennis, vernuft en een gloeiende geest, voor louter schoonheid leeft. Ze zijn bijna gelijk, deze wellustige slappelingen, deze daem van een hoog verbeeldingsleven! Het is hun te schoonheid, die hen redt. Het is aesthetica, door geen enkele moraal vertroebeld wordt, is niet wanstaltig, maar doorleefd, het is een lijden van praal. Maar deze praal is diep gevoeld.“

„Het is zonde, deze poppen nauwkeurig te schrijven. Ze zijn zoo geheimzinnig, zoo intrigerend, zoo *syntax*-achtig!“

„Pieter v. Gelder is eigenlijk de eenige, die v. Tussenbroek's weergalooze poppen op kan, is niet zoo gruwelijk verfynd, maar pittiger, scher, veelal scherp-geestig (het kalf!!!) en toch schoonheid weer. Ook dit is een prachtige inzending!“

Naar onze meening doen de Javaansche marionetten (*wajang-golek*), hier vertegenwoordigd door een pel groepje van 5 poppen, No. 84-89 van dezen logus (een volledig stel telt minstens een paar honderd stuks) geenszins voor bovengenoemde inzendingen

1) Kan dit niet tegelijk een ontroering zijn?

J. J. HOLTZAPFEL - Juwelier Thomsonlaan 112 - DEN HAAG - Tel. 33

TAFELGEREI IN GERROWÉ ALPACCA en GERROWÉ SILVER-PLATE

Speciaal geschikt voor Indië

Bezoekt zonder eenige verplichting ons Magazijn

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE
PIANO-LEERARES

Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon. Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage

THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG
TELEFOON 31342

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

VILLA TE KOOP.
Helpt van dubb. VILLA, beneden Hal, 2 Kamers (suite en erker) overdekt Terras, Ontvangkamer, Keuken, Closet. Waterleiding, Gasleiding, Electrisch licht. Etage: 3 groote Slaapkamers met twee Balcons, vaste Waschtafels, Badkamer, Closet, groote Zolder, Dienstb. kamer, Schuur en aangelegden Tuin, dicht bij Station, schitterend uitzicht. Koopprijs slechts f 8700.— bij P. MAN, Steenhofstraat 5 bij 't Station Soestdijk. Vraagt gratis en franco Woningcourant.

FAVORITE
ROBES - LINGERIE
LA HAYE
NOORDEINDE 50
1STE ETAGE

VOORJAARSAANBIEDING
WOLLEN EN ZIJDEN JAPONNEN

ALLE MATEN 5248 ALLE PRIJZEN

Verlofgangers,
wanneer U zich in Den Haag en Omstreken vestigt, laat dan Uw wasch behandelen door de
Electrische Wasch- en Strijkrichting
VAN KUYEREN & HORSTMAN
WINGERDSTRAAT 45 - DEN HAAG

EEN MOOI EN PRACTISCH
GESCHENK
IS
MODERNE KOOKKUNST
VAN FRANÇOIS BLOM
GEBONDEN IN LINNEN STEMPELBAND
f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 0 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord“
Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644
FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN 5068
Levering van alle soorten Timmerwerk

van Christelijke vereenigingen, zooals ook in 1922 te Peking, waarvan dr. H. C. Rutgers al heeft verteld, gaan tegen den geest van verdeeldheid in, zij willen een vereenigd front scheppen.

Dr. H. A. van Andel schrijft in *De Loc.* (30 Jan.) over de komst van dr. Mott op Java. Ieder voelt van hem dat hij een persoonlijkheid is. De Wereldfederatie van Christenstudenten (N. C. S. V.) is de grootste studenten-organisatie der wereld. Ze telt ruim 250.000 leden, verdeeld over 3000 universiteiten en Hoogere Opleidingsinrichtingen. In haar hoofdbestuur (dat minstens eens in de twee jaar vergadert) zijn afgevaardigden van alle landen van Europa, van Amerika, Zuid-Afrika, Japan, China, Britsch-Indië en Ceylon, Australië en Nieuw-Zeeland. Alle rassen komen daar bijeen.

Ten slotte verwijzen wij naar de *Deli Crt.* (3 Febr. *Het reveil in het Verre Oosten*), *De Loc.* (29 Jan. *Herriot en Indië, China-Kroniek, De Chineesche Tafelconferentie, Een predikant over Indië*), het *Bat. Nwsbl.* (27 Jan. *Merkwaardige voorlichting*) en de *Java-Bode* (2 Febr. *Staatsraad Idenburg over Indië*).

In een verwaarloosd gewest. De irrigatie-afdeling Pekalen Sampean.

In het *Soer. Hbl.* (25, 26, 27 en 29 Jan.) schetst Z(engraaff) Rembang, — dat na de staking der Solovalleiwerken de laatste kans op een betere toekomst scheen te hebben verloren —, als een verwaarloosd gewest. Van alle zijden wordt door bevoegde personen aangedrongen op hervatting der Solovalleiwerken, in dien zin dat locale werken worden uitgevoerd in de daarvoor in aanmerking komende streken. Z. sprak op zijn jongste reis verschillende Europeesche en Inlandsche ambtenaren; allen zijn van meening dat de thans heersche armoede de urgentie der verbetering van irrigatie en drainage duidelijk demonstreert. Die armoede kreeg dit jaar, hoe ernstig zij werd, nog niet het karakter van een ramp — althans in den algemeenen zin —, doch hierop mag men het ook niet laten aankomen. In een schrijven van 10 Nov. j.l., gericht aan den G. G., heeft de Min. v. Kol. gewezen op de noodzakelijkheid der inluiding van een nieuw tijdperk voor Ned.-Indië; voor de economische en geestelijke ontwikkeling zal meer moeten worden gedaan, en er zal een „welvaartspolitiek“ moeten worden gedreven. Op het gebied van onderwijs, hygiëne, landbouw, nijverheid, visscherij zal men de door den nood gebroken lijn moeten opnemen. De Minister wijst op de mogelijkheid op de begroting van 1927 een algemeen plan te brengen voor de economische opheffing van Rembang, in den trant als in 1926 voor Batavia werd gedaan. In de eerste plaats denkt de Minister aan den aanleg van kleine, in het stelsel der Solovalleiwerken passende irrigatiewerken, en aan de verbetering in den aanleg van wegen. Het behoeft nauwelijks betoog dat deze ministerieele mededeeling voor Rembang een blijde boodschap is.

Het *Soer. Hbl.* (25 en 27 Jan. 4e bl.) geeft een overzicht van de bevoeiingswerken in de irrigatie-afdeling Pekalen Sampean (Zuid-Besoeki) en Z.O. Loemadjang, Noord-Besoeki en Oost-Pasoeroean en richt een woord van hulde tot de werkers van voorheen en thans, die door hun energie en arbeidslust mogelijk maakten, dat geheel in een toestand van verval geraakte streken aan het oerbosch ontworsteld en weer tot bloei en welvaart gebracht werden. Met trots kan het Gouvernement, dat het leeuwendeel in de ten koste gelegde gelden droeg, wijzen op wat hier door zijn toedoen tot stand gebracht is. Doch ook moet getuigd worden van het belangrijk aandeel dat de particulier had, die door zijn kapitaal en veelal ook door zijn pioniersarbeid medewerkte aan de opkomst onzer gewesten, niet altijd alleen ten eigen nutte, doch ook ten voordeele van de bevolking, die door de totstandkoming der bevoeiingswerken jaar op jaar haar inkomsten belangrijk zag stijgen. Een goede samenwerking moge nog lang voortduren in het belang van land en volk!

Emigratie en Immigratie. Indië's ontwikkeling.

Nu door de hooge rubberprijzen de kansen voor het vinden van een goed bestaan in Sumatra en in andere rubber-centra's enorm zijn gestegen, ziet men, dat een onophoudelijke stroom van emigranten Java vrijwillig verlaat om zich in Sumatra en Borneo te gaan vestigen. Hieruit blijkt de Java-Bode (2 Febr.), dat, niettegenstaande al de ontkennde beweringen, de Javaan toch wel te bewegen is om zijn geboortegrond op eigen risico te verlaten, zoo slechts de verwachte verdiensten van dien aard blijken te zijn, dat zij zijn

FRANS WALLAT
BONTWERKER
ATELIERS VOOR FIJNE PELTERIJE
KETTINGSTRAAT 2A TELEFOON 102
'S-GRAVENHAGE

inkomsten alhier beduidend overtreffen. Houdt gemeene welvaartstoestand op Sumatra nog ger tijd aan, hetgeen gezien de huidige rubberpositie wacht mag worden, dan zal op deze wijze wel de mogelijkheid bestaan van een oplossing van het bevolkingsvraagstuk langs natuurlijke weg. Wel tot nu toe gebezigde methode slechts gebrekkige taten heeft opgeleverd en met kolonisatie van ringsweg en op eenigszins voldoende schaal onbare bedragen gemoed zijn, verdient de vrij emigratie zeker de volle aandacht en allen mog steun. (Zie ook *De Sumatra Post* dd. 2 en 4 Febr.)

De „*Courant*“ (*Deli Crt.* 4 Febr.) beschrijft hoe destien aangeworven koelies van Java uitgevoerd den. Dagelijks vertrekken een vier of vijf groote wen (majangs) met een twintigtal reizigers aan allen bestemd voor Palembang en Djambi of ook Borneo. Het lijkt dit blad ondoenlijk om dit den kop in te drukken, want gaat men deze pr tegen, een verplaatsing van de uitvoermogel naar andere, kleinere havens kan niet worden komen. In de binnenlanden moet de clandestie vng voorkomen worden.

De *Deli Crt.* (1 Febr.) betoogt de noodzakel van goede en goed onderhouden wegen voor de ontwikkeling in de Buitengewesten. Daarna kom ondernemers, die in onbewuste samenwerking de bevolking de rest van het werk der ontplooiing brengen. Mits zij voor den eersten tijd verzeke ven van de verordeningen, die hun de geregeld migratie van Javaansche werklieden en de zek van hun arbeid garandeeren.

De rotanstraf.

De artikelen in de „*Telegraaf*“ over de rotanstraf van mr. Van Haastert, prof. Snouck Hurgronje en Casimir hebben de aandacht getrokken van het *Nwsbl.* (29 Jan.). Inderdaad — zoo concludeert B. N. —, zware lichamelijke tuchting als strafmiddel kan niet tot goede resultaten leiden. de oorvege van den kwājongen op de plaats zelve, hij de eischen van de tucht vergat, kan een zeer tieve correctie geven. Voor wie in een nog zoo tieve maatschappij als de Indische elke mogelij van lijfstraffelijke tuchting uit den boeze acht, daarbij ook eens aan het gebrekkig effect van strafmiddelen. Maar dat slechts in geval van be noodzaak tot zoo scherp een bestraffing moet overgegaan, zou ook voor de autoriteiten, die ha toepassing kunnen brengen, moeten vaststaan. En besef van den ernst der zaak — prof. Snouck daar volkomen terecht op gewezen — ontbreekt juist onder dezulken, helaas nog maar al te vaak

Regenten met verlof.

Het *Bat. Nwsbl.* (30 Jan.) noemt het een belang bericht, dat „*De Loc.*“ (27 Jan.) gebracht heeft, n lijk dat de Regeering voornemens zou zijn elk twee Regenten in de gelegenheid te stellen, een in Europa door te brengen. Nog te veel van onze ste Inlandsche ambtenaren kennen Nederland en *Nederlander* alleen door een kennismaking onder bizondere verhoudingen. Niet alleen de traditie verruiming van den blik zal winste zijn, wanneer Hollandsche reizen tot stand komen. Zij kunnen heel veel misverstand en onjuist begrip uit den ruimen, dat thans vaak wederzijdsche waardeer den weg staat. De tijd ligt nog niet ver achter dat een boepati, die zich van de Nederlandsche bediende, een vreemde vogel was. Het B. N. dat binnen niet te langen tijd een Regent, die niet zich in Nederland heeft georiënteerd, tot de zeld verschijnselen behoort.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Tjandi Djadi.

In de „*Sinar Sumatra*“ van 11 September 1925 melding gemaakt van een ouden Hindoeschen tempel of Tjandi, welke op een heuvel, niet ver van Toelo agoeng, in de nabijheid van de desa Sanggrahan trict Bojolangoe (Java), is gelegen.

Het is een monument, dat niet opvalt door schheid en dat zal, naar de meening van den veger, wel de reden zijn, waarom hetin het algemeen ook bij de inheemsche bevolking onbekend is.

Ook weet niemand in den omtrek van de desa grahan eenig uitsluitsel te geven omtrent het waarmede deze Tjandi werd opgericht, doch men

FIRMA J. VAN DER WOLF
BANKETBAKKER
Specialiteit in Lekker-Lekker
DEN HAAG
PRINSESTRAAT 120-122 TEL. 12220

Fa. L. J. J. HAZELZET

Slachthuisgade 1 — DEN HAAG — Tel. 10957

ANTHRACIETNOOTJES

in papieren, stoufrije verpakking, Stof- en Steenvrij; verzegelde sluiting; geen kolenbergplaats; gemakkelijk hanteerbaar. — 5087 VRAAGT PRIJSCOURANT

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5148
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

TE KIJKDUIN

6269

huurt men in prijzen vanaf f 600.— per jaar
EEN MOOI, VRIJ LANDHUIS
Verbinding Kijkduin-Groenmarkt van 7.15 v.m. tot 12.10 n.m.
Inl. Marconistraat 39, Tel. 31652 en te Kijkduin.

dat die op een heuvel gelegen tempel, die bekend is onder den naam van Tjandi Djadi, daar werd geplaatst, ten einde het terrein in den omtrek op verren afstand te kunnen overzien en de bevolking tijdig te kunnen waarschuwen voor plotseling opkomende natuurrampen of gevaren.

Terwijl men ten deze dus zulk een langen tijd in onwetendheid heeft verkeerd, wijst de schrijver op het feit, dat Professor Krom te Leiden omtrent het monument, dat den vorm heeft van een minaret, eenige opheldering heeft gegeven.

Z. Hooggeleerde heeft n.l. op den heuvel Malabar, in de nabijheid van Bombay, een gebouw bezocht van dezelfde structuur als die van de Tjandi Djadi op Java en daarbij eene omgeving van hoog geboomte aangetroffen, waarin tal van groote vogels hun gekrijsch laten hooren.

De Perzen brachten in vroegere tijden hunne dooden naar dat gebouw, dat 8 Meter hoog is en waarvan de op den top aanwezige holte is gedekt met een rooster (?) van ijzer vervaardigd.

De lijkten werden op dezen rooster geplaatst, terwijl het gebeente, nadat de vogels het vleeschelijk deel daarvan hadden weggehaald, in de holte viel.

Ook te Poona bestaat een monument van gelijken vorm als te Bombay en in de desa Sanggrahan, hetgeen aanleiding heeft gegeven tot de mogelijkheid dat in vroegeren tijd op Java Perzische begrafenisplechtigheden hebben plaats gehad.

De komst dier Perzen op Java zou kunnen hebben plaats gehad, ten einde zich aan de steeds sterker wordende invloeden van den Islam in eigen land te onttrekken.

Eene andere opmerking, die onderwerpelijk de aandacht heeft getrokken, is het feit, dat op de heuvels der Tjandi's, waarvan hier sprake is, sandelhoutboomen zijn aangetroffen.

Op Java is men zelfs van meening, dat op de plaatsen, waar die boomsoort groeit, Tjandi's in de nabijheid moeten worden gevonden.

Men heeft hieruit ook de gevolgtrekking gemaakt dat de sandelhoutboom uit Engelsch-Indië naar Java is overgebracht, ten einde de omgeving der Tjandi's daarmee te beplanten, de daaruit verkregen wierook te benutten en het materiaal tevens te gebruiken voor begrafenisplechtigheden volgens de godsdienstige instellingen.

De sandelhoutboomen in de desa Sanggrahan zouden dus afkomstig zijn van de door de Hindoes uit Engelsch-Indië ingevoerde planten of zaden.

Zooals bekend, plant de sandelhoutboom zich voort, zowel door zaadbestuiving als door stekvorm.

Aan de dessabevolkung was de aanwezigheid dier sandelhoutaanplantingen natuurlijk wel bekend, doch, gezien zij de waarde dier houtsoort niet begreep, zij geen bezwaar tegen den aankap daarvan en het materiaal voor brandhout te gebruiken.

De houtvester Van de Ven te Blitar was de persoon, die in het jaar 1918 dezen aankap verbood, waarna aanplant in het jaar 1922 officieel onder bescherming van het boschwezen werd gesteld.

Bij het onderzoek, dat terzake heeft plaats gehad, is maats bleken, dat de Tjandi van de desa Sanggrahan is gelegen op een afstand van 6 paal van Tjampogang lang den weg, die naar Tjampoerdarat leidt.

Het monument ligt op den heuvel, die de Boedberg wordt genoemd en van een steenachtige formatie is, zonder plantengroei.

De berg heeft eene hoogte van 450 Meter, terwijl de Tjandi op eene hoogte van 350 Meter boven de oppervlakte der zee is gelegen.

De afstand tusschen den tempel en de desa Sanggrahan kan in één uur tijds worden afgelegd.

De Tjandi is vervaardigd van dezelfde soort materiaal als de andere Hindoesche monumenten en heeft, behalve eenige koppen, geene bepaalde versierselen noch eenig schrift.

Een bamboetrap leidt tot den top van het monument, dat 7 Meter hoog is en waar men dan een put aantreft van 3 Meter diepte, met een omvang van 4 Meter.

Op den bodem der put worden geen beenderen aangetroffen van menschen, waarvan het vleesch destijds als voedsel voor menschenvleeschetende vogels zoude hebben gediend en vraagt men zich om die reden af, welke gedeelte van den tempel daarvoor werd gebruikt en of op Java menschenvleeschetende vogels die, welke te Bombay en Poona zijn aangetroffen, hebben geleefd.

Thans zijn zij niet aanwezig en maakt men de veronderstelling dat de Hindoes destijds de vogels voor

het beoogde doel naar Java medebrachten. Zekerheid daaromtrent weet echter niemand te geven. Volgens de meening van den schrijver verkeert de Tjandi, hoewel zeer oud, in goeden toestand.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over den christelijken godsdienst in Ned.-Indië.
IV (Slot).

Zooals bekend, waren de Portugeezen bij hunne komst in West-Java (Bantam) de eerste verspreiders van het Christendom.

Zij waren Katholiek en moesten later voor de Protestantische Nederlanders wijken, met het gevolg dat het Protestantisme in Ned.-Indië op den voorgrond trad.

Vóór dat een persoon in den dienst trad, werd hem destijds afgevraagd of hij Rooms-Katholiek of Protestant was en hing daarvan zijne uitzending naar Indië af.

Die vroegere fanatieke tegenstellingen tusschen beide godsdienstige richtingen zijn thans verdwenen en is de verdraagzaamheid in Indië thans wel zóó groot, dat men zich daar te lande niet moeilijk maakt over de godsdienstige richting, welke iemand voor zich als de beste beschouwt.

Tijdens de Oost-Indische Compagnie werd er niet aan gedacht een Katholiek als Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië aan te stellen, en toch werd van die gedraglijn afgeweken met den Gouverneur-Generaal Maetsuycker, hoogstwaarschijnlijk omdat men toenmaals over geen betere Protestantische werkkraft beschikte.

Dat was eene bijzondere uitzondering. De Katholieke en Protestantische groepen in Ned.-Indië, ieder onder hare leiders, zijn thans veel te verstandig om niet te begrijpen dat onderlinge tweedracht geen goede resultaten afwerpt en de zaak, waarom het gaat, schade aanbrengt.

Het is om die reden dat zij, in tegenstelling met vroegere toestanden, thans samenwerken en men die samenwerking onder meer kan waarnemen bij de onderwijzervereenigingen C. O. V. en de K. O. B., die samen optrekken tegen de gemeenschappelijke tegenpartij.

Vele inheemsche Christenen schrijven hunne verhoogde intellectuele en moreele ontwikkeling toe aan den invloed van den Christelijken godsdienst, dien zij hebben aangenomen.

Zij wijzen daarbij op het groote verschil dat er bestaat tusschen de Christenen en niet-Christenen in de Molukken, de Minahassa en Bataklanden.

Die meening is juist. De Christelijke missionarissen laten zich al tientallen jaren lang veel aan het onderwijs gelegen liggen en zorgen er voor dat de kennis van lezen en schrijven en nog andere vakken aan de leerlingen wordt bijgebracht, welke kennis hen in staat stelt de gebeurtenissen buiten hunne directe omgeving te volgen.

Ten slotte zegt de schrijver, dat hij verbaasd staat over het feit dat zoovele missionarissen nog altijd den moed hebben naar vreemde landen met vreemde en onbekende toestanden en verhoudingen te trekken en tegen een klein loon opofferend onder onbeschaafde volken hunne taak willen vervullen.

Hoe groot de moeilijkheden ook zijn van hun bestaan, toch vervullen zij hunne roeping en blijven zij standvastig de Christelijke leer verspreiden.

Het jaar 1925.

Voor de handelaren was het jaar 1925 niet gunstig. De malaise werd nog gevoeld, doch verbetering in de handelstoestanden was merkbaar ingetreden.

Dank zij de oprechte toewijding en de krachtige medewerking van abonné's, adverteerders en helpers, is de redactie van de „Perniagaan" in staat geweest niet alleen den moeilijken tijd te boven te komen, doch ook om de lezers van dit nieuwsblad tevreden te stellen.

In het jaar 1926 hoopt zij eveneens zooveel mogelijk aan de wenschen dier lezers te voldoen.

In het afgelopen jaar hebben vele gebeurtenissen in Ned.-Indië plaats gehad, welke nog langen tijd in de herinnering zullen blijven voortleven, doch ze alle te vermelden, zou meer ruimte vragen dan waarover kan worden beschikt en bepaalt de redactie zich om die reden tot de voornaamste feiten.

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS

van Speijkstraat 164 Den Haag

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5081

H. Zol. en Hakk. f 2.25	D. Zol. en Hakk. f 1.50
Heeren Zolen. . . f 1.50	Dames Zolen. . . f 1.10
Heeren Hakken . f 0.75	Dames Hakken . f 0.40
Kinderwerk naargrootte	Gen. werk f 0.50 hooger

164 VAN SPEJKSTRAAT 164
TUSSCHEN VAN DIEMENSTR. EN TASMANSTRAAT

J. M. HERMANS .. BLOEMIST

AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN
VAN TUIJLLSTR. 3, VOORBURG (Post Den Haag)

AMARYLLUS HIPPEASTRUM
Extra voor Kamercultuur
PRIJS PER BOL f 2.-
Per 10 Bollen f 18.-

Levering van diverse BOOMEN, HEESTERS, ROZEN
VASTE PLANTEN EN BLOEMBOLLEN
SOLIED ADRES 525
Prijsoopgaaf wordt gaarne zonder eenige verplichting verstrekt

NIJMEGEN

P. TH. VIS, BANKETBAKKER

ST. ANNA STRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT 5050
NIJMEGEN .. TELEFOON 950

EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ
Specialiteit in Boterspeculaas

TUIN- MEUBELN

Beste sorteering en
laagste prijzen, bij

G.F.A. DRIESSEN

NIJMEGEN. 5219

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning dan
Stoffeeren en Meubeleeren door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568 5196

Electrische- en
Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. v. D. BOSCH & Co.
Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

**Eigen waterinstallatie
Beslist zacht water**

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG
Speciaal ingericht voor het wasschen van
GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

**N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA”**
Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

*Het goedkoopste adres voor
Complete Meubeleeringen*

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen
*Verzendingen naar geheel Neerland,
Oos- en West-Indië*
5181 Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

VOETLIJDERS

Onze SPECIALE modellen
SCHOEISEL
voor zeer gevoelige en
afwijkende voeten 5132

en onze groote sorteering
VOETHULPMIDDELEN
kunnen ook **U** helpen

D. HESS & ZN
Heerenstraat 12 B, Den Haag
Vraagt gratis Brochure.
Aparte Salon voor Voetbehandeling, Pedicure, enz.

**BRIEVENBUS - . . . . .
PRULLEMAND**

Dit is vaak de weg, die uw reclame-
drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

**BRIEVENBUS- . . . . .
HUISKAMER
OF KANTOOR**

Tegenwoordig vindt men zoóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

**N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG**

**MAGASIN DE NOUVEAUTE'S
v.h. Gebr. LEVIJ**
Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 162

DAMES- EN KINDERCONFECTIE
MODE-ARTIKELEN - LINGERIE 5058
CORSETTEN **HOEDEN, enz.**

Voor de Chineezzen was de dood van den Chineesch nationalist Dr. Sun Yat Sen een groot verlies. Als volksleider genoot hij de achting van alle Chineezzen.

Ook dienen te worden vermeld de onlusten te Shanghai, waar de Chineesche studenten hunne krachten ontplooiden tegen de bestaande willekeurige handelingen.

Eene dergelijke krachtontploffing was nog nimmer gezien en was het onderwerp van het gesprek in de geheele wereld.

Zelfs gaven zij aanleiding tot de volksmeening dat deze verwickelingen het begin zouden zijn van den oorlog terzake van den grooten Stillen Oceaan.

Dat gevaar is echter geweken, hoewel die meening toch nog blijft bestaan.

Met betrekking tot de voornaamste gebeurtenissen, welke in de geschiedenis van het jaar 1925 zullen worden opgeteekend, valt in de eerste plaats te noemen de hevige oneenigheden tusschen de Sarikat Rayat- en de Sarikat Hidjo-vereenigingen, zoomede de geschillen van de Sarikat Islam en de andere partijen in de Praeangerregentschappen.

Die verwickelingen veroorzaakten veel beweging en gepraat, doch konden door het krachtig optreden van het bestuur den kop worden ingedrukt.

De strijd tegen het Communisme was luidruchtiger dan in het voorafgaande jaar.

Vele communistische leiders werden met vrijheidsberoving gestraft of van Java verwijderd.

Daaronder waren ook eenige Chineezzen.

Den heeren Tjia Tjok Min en consorten werd het verblijf in Ned.-Indië ontzegd en gedwongen naar China terug te keeren, aangezien zij als gevaarlijk voor de rust en orde werden beschouwd.

Zij werden alleen beschuldigd van in betrekking te staan tot de communisten.

Ook tegenover de Chineesche journalisten stond het bestuur vijandig, met het gevolg dat een gevoel van ontstemming werd gekweekt, niet het minst omdat zij in de gevangenis op gelijken voet als de misdadigers worden behandeld en op den openbaren weg worden nagezien en gevolgd door het publiek.

Voor West-Java was het jaar 1925 een belangrijk jaar door de invoering van eene nieuwe bestuursregeling, waarbij eene nieuwe provincie West-Java in het leven werd geroepen onder leiding van een gouverneur.

Met de beste wenschen aan allen, ook in zaken, eindigt dit jaaroverzicht.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Oedaya (Opgang).

De zeer fraai geïllustreerde Maart-afl. van dit maand-schrift onder hoofdredactie van R. M. Noto Soeroto bevat o.m. de volgende bijdragen: Cultuur en civilisatie, door Noto Soeroto. — Gezichten en tafereelen uit Indonesië: het eiland Bali. — In Memoriam Pastoor Van Lith S. J., door Ir. L. J. M. Feber (met portret). — Bezoek van Indonesische prinsessen aan het Nederlandsche Hof. — Ergens in de rimboe, door L. H. C. Horsting. — Indrukken van Lombok (en andere Kleine Soenda-eilanden), door H. F. Tillemans.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

De Maart-afl. opent met het portret (met kort bij-schrift) van Pangéran Ario Mataram en zijne echtgenoot Kangdjeng Ratoe Oelit, die door den Soesoehoenan van Soerakarta werden afgevaardigd om Hare Majesteit geluk te wenschen en geschenken aan te bieden ter gelegenheid van Haar zilveren bruiloft. — De hr. S. Kalff schrijft een artikel over „Vroeger muziek-leven in Indië”; het is weder een dier van groote be-lezenheid getuigende historische beschouwingen, sma-kelijk voorgedragen, zooals men dat gewend is van den schrijver. — Een artikel over de olifantsgrot bij Be-doeloe op Bali schrijft de hr. W. O. J. Nieuwenkamp, dat de lezers van het K. W., die de behandeling van hetzelfde onderwerp door den heer Goslings volgen, wel belang zal inboezemen. — Verder bevat deze afl. weder een vervolg van de artikelenreeks van den hr. J. H. B. Jaspers over zeden en gebruiken bij de Makas-saren. — In de rubriek Boekbespreking wijdt de hr. H. F. Tillemans eenige waardeerende woorden aan de vaardigheid in het fotografeeren door Dr. G. Krause, zooals deze tot uiting komt in zijn jongste plaatwerk over Borneo.

De West-Indische Gids.

Inhoud van het Maart-Nr. Four Arawak Indian

FIRMA H. MOLIER
BOEKBINDERIJ EN
LINIÉERINRICHTING 5245
HUUTMARKT 28-30
'S-GRAVENHAGE :: TELEF. 10704

songs, by Th. E. en A. P. Penard. — Mengelingen, do Mr. B. de Gaay Fortman (geschiedkundige medede lingen over Curaçao). — Een aanvulling van Bord wijk's Ontstaan en ontwikkeling van het Staatsrec van Curaçao, door Mr. B. de Gaay Fortman. — E Westindische Gouverneur uit de 18e eeuw, door Kalf. (Levensbijzonderheden van Jan Nepveu, geb. Aug. 1719 te Amsterdam, overl. 27 Febr. 1779 te ramaribo). — Een vloothouder over Curaçao in 18 en 1861 (ontleend aan de gedenkschriften van de Schout bij nacht M. H. Jansen, onlangs uitgegeven do S. P. P. Honoré Naber). — Dr. H. D. Benjamins ge bibliografische bijzonderheden over verschillende e ties van een oud boek van Ottho Keye (met twee beeldingen). — Ten slotte bevat dit Nr. de gewone van nieuwe uitgaven.

Mededeelingen over het Luchtverkeer in en naar Ned.-Indië.

Van dit voorloopig ongeveer viermaal 's jaars schijnende periodiek is dezer dagen het tweede verschenen ¹⁾. Onze beperkte plaatsruimte is een letsel om meer te geven dan de titels der bijdragen welke dit fraai geïllustreerde Nr. vullen. Deze luiden: Memorie betreffende het luchtverkeer in den Ne Indischen Archipel en dat tusschen Nederland en Indië, opgemaakt door het Comité Vliegtocht Ned land-Indië. — Scheepvaart en Luchtvaart. — De luch verbinding Engeland-Indië. — Luchtverkeer Britsch-Indië. — Luchtverkeer in Australië. — De gische koloniale luchtvaart. — Luchtvaart in Brits Guyana. — De groote vluchten. — Korte berichten

Atjeh als land voor handel en bedrijf.

Na een reis door Atjeh, in het midden van 19 heeft Dr. R. Broersma een reeks herinneringen in Locomotief geschreven, die de aandacht trokken do het zelfstandig inzicht, waarvan de schrijver blijk g Ze zijn later door hem op enkele punten gewijzigd aangevuld en nu vastgelegd in een bundeltje (uitg Boekhandel Cohen te Utrecht), waarvan de titel hi boven is gemeld.

Dr. Broersma heeft zich in Atjeh niet enkel do autoriteiten laten voorlichten, maar vooral uit eie oogen gezien, en daardoor maakt dit werkje, al staat het uit vlug neergeschreven reisaanleening, een nuchteren en betrouwbaren indruk als tegenhang van geïmpreerde Atjeh-literatuur, welke tot strekk heeft reclame, zij het ook goed bedoelde, voor dit van Noord-Sumatra te maken.

Een meer uitvoerige bespreking van het geschr bevat de N. R. Cf. van 3 dez. (Avondbl. A), waar het bovenstaande ook ontleend is.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van afl. 25 (3 Maart '26). Het zieleleven d Indonesiërs, door N. (Java, vervolg). — De koloni in penseel. IV. De retourvloten der Oost-Indische C pagnie, door H. Ch. G. J. van der Mandere. — De Jo Expres, door R.

Zending en Missie.

Zendingstijdschrift „De Op wekk e Jan. '26. De komst van Dr. J. R. Mott (op Java), do H. Kraemer. — Een vraaggesprek met Dr. H. C. R gers. — Lessen, opgedaan gedurende veertig jaren beid bij het helpen vestigen en ontwikkelen van n nale en internationale Christen-Studenten-Vereenig gen, door Dr. J. R. Mott (vertaald door Mevr. v. D. — In Memoriam C. Ch. J. Schröder, oud-hulpredic enz., overleden te Soekaboemi op 13 Jan. 1926, do v. d. W.

Geïllustreerd Zendingblad. Maart In memoriam C. Ch. J. Schröder (met portret), do H. J. de Zwart. — Opening der Hollandsch-Chinees Zendingsschool te Kadipaten (Cheribon), door J. v. Egmond. — Nias, door P. G. — Een zeldzame gast de Zendingsschool te Oegstgeest (Sadhoe John Nelson door J. Fortgens.

De Timor-Bode. Febr. '26. Een reis door Tjap plong van 16 Nov.—13 Dec. 1925, door A. A. Verm len. — Vervolg van de reis van P. Middelkoop te Kap De Banier. 21 Jan. '26. Christelijke Holl. school te Medan, door J. H. Hemmers. — Het Chris lijk Lyceum te Bandoeng, door C. A. Crayé. — Id. Jan. Dr. John Mott op Java.

De Macedoniër. Febr. '26. Opium, door D. — Een leerzaam Zendingboek (Dr. J. Winkler: Toba-Batak auf Sumatra in gesunden und kranken

¹⁾ Het is voor belangstellenden gratis verkrijgbaar bij den Secret van het Comité Vliegtocht Nederland-Indië, Hofweg 9, Den Haag.

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar 5047
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Coiffure - Manicure - Massage
Permanent Waving

N. BERTRAM, AMSTERDAM

5074 „MAISON MIGNY”
KALVERSTRAAT 196 TELEF. 48504

J. E. VAN VEEN 's-GRAVENHAGE, Tel. 52981
Van Hoornbeekstraat No. 63

Eerste klas Schoenmakerij
... en Reparatie-Inrichting ...

Extra bewerking voor ABNORMALE EN GEVOELIGE VOETEN.

een „Aan het volk van Nederland” nogmaals met grote bitterheid op den geldelijken nood der militairen, die vóór 1920 zijn gepensionneerd. Gehoopt wordt dat eindelijk eens recht zal worden gedaan aan mannen waaraan Nederland zoo onnoemelijk veel verschuldigd is. — Verder bevat dit Nr. o.m. een uit het Kol. Weekbl. overgenomen artikel van M. C. van Rouveroy van Nieuwaaal „De soldaat in dienst van de Oost-Ind. Compagnie” met — in verband daarmee — een opwekking door de redactie om lid van Oost en West te worden.

Suriname.

Onder het hoofd „Een goed belastingjaar”, schrijft „De West” van 29 Januari:
Het is zeker in lang niet gebeurd, dat de gewone middelen bijna een half miljoen gulden meer hebben opgebracht dan geraamd was (geraamd was f 4.364.000, terwijl de opbrengst was f 4.854.000). Daaraan is het dan ook te danken, dat in weerwil van een tegenslag van eenige tonnen gouds bij de uitvoering van verschillende openbare werken, toch de salarisherziening reeds voor 1925 volledig kon worden toegepast.

Onder de middelen die zich gunstig onderscheiden, neemt een eereplaats in de inkomstenbelasting. De opbrengst daarvan was geraamd op vier ton. Zij bedroeg echter 577 duizend. Dit is voor een deel te danken aan de betere positie van sommige bedrijven, doch voor een goed deel ook aan de zeer actieve wijze van inning, waardoor heel wat achterstand werd opgeruimd. In hoeverre ook voor 1926 op deze ruime opbrengst mag worden gerekend, is onzeker. In 1924 bracht deze belasting slechts 438 duizend gulden op.

Een tweede, nog belangrijker meevaller leverden de invoerrechten. De opbrengst daarvan was geraamd op f 1.575.000. De werkelijke opbrengst bedroeg ruim achttien ton, een vooruitgang van ongeveer drie ton vergeleken bij het jaar te voren. De bedrijvigheid van eenige grote ondernemingen — wij denken hierbij in de eerste plaats aan de Surinaamsche Bauxite Maatschappij — heeft hiertoe bijgedragen, evenals de vrij gunstige resultaten van het balatabedrijf, en ten slotte de eenigszins gunstiger positie van den landbouw ten gevolge van de hooge koffieprijzen.

Een tegenvaller leverde de accijns op gedistilleerd, die slechts twee ton opbracht (ongeveer hetzelfde als het jaar tevoren) terwijl geraamd was f 320.000. Volgens de officieele opvatting is deze „tegevaller” een gevolg van verminderd gebruik, dus een gevolg van een op zich zelf heuglijk verschijnsel.

De overige middelen vertoonen geen verschillen die aanleiding geven tot bijzondere bespreking.

Met genoegen zien wij, dat de koloniale vaartuigen 339 duizend opbrachten. Dit is weliswaar slechts negen duizend gulden meer dan de raming, doch 48 duizend meer dan het jaar te voren. Met de spoorwegen blijft het sukkelen, slechts 140 duizend gulden opbrengst tegenover een raming van 170 duizend. Als oorzaak wordt opgegeven: de voortdurende achteruitgang van het goudbedrijf en de afneming van het Para vervoer.

Opvallend is ook de grote opbrengst der posten. Deze was geraamd op 70 duizend. De werkelijke opbrengst was 173 duizend. De verkoop van overdrukzegels is daarop natuurlijk van invloed geweest. Maar dat dit niet de hoofdoorzaak is, leiden wij af uit de mededeeling: dat een bedrag van ruim zeventig duizend gulden werd ontvangen wegens verrekening post-wisseldienst.

Vermeld zij ten slotte, dat rechten op balata ongeveer 85 duizend meer opbrachten dan de raming, en dat de Lands Koffie Onderneming Sloopwijk ook een tien duizend gulden meer heeft opgebracht dan verwacht was.

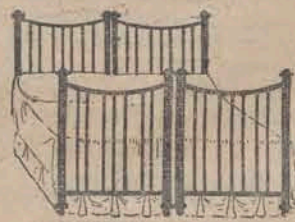
Op initiatief van de British Guiana Labour Union is in 1925 laatst van Januari een West-Indian Labour Conference geopend in Demerara. Aan deze conferentie nemen deel vertegenwoordigers der arbeiderspartijen in Engeland, Trinidad en Suriname. Laatsgenoemde kolonie is vertegenwoordigd door de heeren Lesperan en Bastick, bestuursleden van den Surinaamschen Sjuwersbond.

De conferentie heeft ten doel — schrijft „De West” — om verschillende vraagstukken te bespreken in het belang der arbeidersorganisaties en om te komen tot interkoloniale samenwerking. Dit laatste slaat echter voornamelijk op de Britsche koloniën onderling.

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34

TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE

LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS EN DETAIL

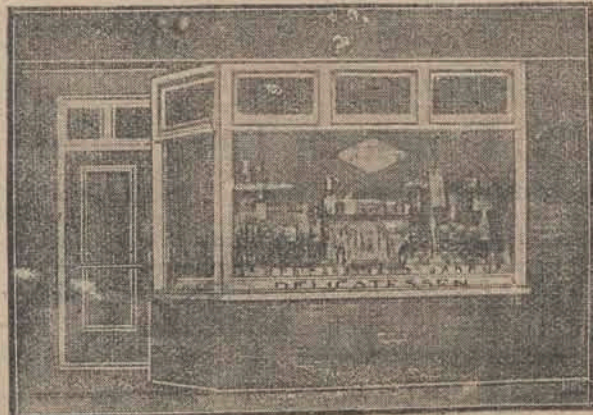
Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uittrek, voor platen en filmpacks, hooglijf gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.
Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uittrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.
Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.
Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.
Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.
Casetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.
Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.
Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.
Metaal Statieven, 4-deelig, f 3.50 per stuk. 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk. alle prima koper.
Lederfassen, 9 x 12, krokodilpersing fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.
Verder AGFA Filmpaks en Rollfilms, etc.
Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.
Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.
Bij Engrosafname reductie.

HUISBRAND

HAAGSCHE BRANDSTOFFENHANDEL
H. V. BEUSICHEM JR.
THOMSONLAAN 113, h. Valkenbosch., Tel. 36409
INDUSTRIEKOLEN

N.V. „DE GASTRONOOM”

Commissie van Kruidenierswaren tegen concurrerende prijzen

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 32486

Drogisterij „De Korenbloem”

WED. G. BOLAND

Waterbesplein 1 - Den Haag - Tel. 35514

Uw beste adres voor Spécialité's, Parfumeriën, Toiletartikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Badmutsen, Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te huur, Wijn-Depôt gesorteerd in Yardley-artikelen. Wijn-Depôt „Electrolux” te huur à 25 ct per uur, 8 uur f 1.50

Thuisbezorgen zonder prijsverhoging.

„Aan het volk van Nederland”, door D. K. Wielenga. — Van mijn Uitkijk, door D. Pol.
De Java-Post. 22 Jan. '26. Jubileum Pastoor C. W. J. Wenneker te Moentilan, door C. v. d. L. — Volksvervaart (mededeelingen over Dajaks der Wester-afdeling van Borneo, door P. Flavianus) (slot in het Nr. van 19 Jan.).

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootsch.

Uit den inhoud van de Maart-afl. (voor zoover deze op Indië betrekking heeft). Generaal J. J. K. Enthoven land-chef van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië (19 Juli 1851—25 December 1925), door J. van Roon (met portret). — De Palaeo-botanische Djambi-expeditie. Mededeelingen uit de rapporten van Dr. Zwierzycki en Dr. Posthumus (met 2 kaartjes). — De vulkaan Dobo op Flores, door Dr. G. L. L. Kemmerling. — Het Sopoetangeberge in de Minahassa, door Dr. G. L. L. Kemmerling.

De rubriek Literatuur bevat uitvoerige besprekingen door Dr. H. H. Juynboll van: O. Beccari, Nuova Guinea, Seleses e Molueche; en W. Kaudern, I Celebes. — In „Aardrijkskundig Nieuws” mededeelingen over Prof. M. Stirling's expeditie naar Nieuw-Guinee. — Verder een ind. bibliografisch overzicht, door W. C. Muller.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 3 (1 Febr. '26). De culturen van onze burens (nl. Portugeesch-Timor). Met ill. — De enige palmen, door H. J. Wigman. — Nederland en Indië ten opzichte van den eigen plantenschat (vervolg), door A. J. van Laren. — Bestrijding van de eekhoornplaag van Indië. Een landbouw-economisch en biologisch, maar ook commercieel vraagstuk, door W. C. van Heurn. — Machinaal oogsten van suikerriet (met ill.). — Suiker geen oorzaak van ziekten, door W. Mac-Lean (slot). — Uit de rubber-wereld (Hoozler's protest tegen den rubberprijs. — De rubber-cultuur in Ned.-Indië). — Theecultuur in Afrika. — Over de productie van thee). — De poenale sanctie.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 30 (23 Jan. '26). De groente en de culturen, in het bijzonder de koffieplant, door Dr. A. J. Ullée. — Het theeverbruik in de Verenigde Staten van Noord-Amerika, door W. H. Meijers. — Gebruik van asphalt als middel om de opbrengsten te verhoogen. — De Rubber-Cultuur Maatschappijen (slot). — De bevolkingsrubbercultuur in Ned.-Indië, door R. Broersma (ontleend aan Econ.-Stat. berichten). — Desa-landbouw-onderwijs. — Indische economie. (De overbevolking van Java, ontleend aan een voordracht van Mr. J. Gerritzen). — Uit de geschiedenis van de cacao.

Id. No. 31. C. M. Hamaker, door H. — De meest vruchtbare leeftijd van cassaveknollen bij het oogsten, door Dr. U. P. van Ameijden. — Kolloïden, door Dr. W. K. de Jong. — Indische oeconomie. (De poenale sanctie, ontleend aan een voordracht van Mr. J. Gerritzen). — De positie van cacao. — Een rubberverkoop centrale. — De bessenboek-bestrijding.

De Indische Mercur.

No. 9 (3 Maart '26). De sinaasappelcultuur in Suriname, door S. Beck. — Vrouwen- en kinderarbeid in den Volksraad, door H. Ch. G. J. van der Mandere. — West-Australië als exportland en afzetgebied voor Nederlandsche producten gedurende 1923—24. — Kultuur-berichten. — Kleine mededeelingen. — Industriële mededeelingen. (De afwatering van het Kloetmeer). — Financiële berichten en verslagen, zoodaer de overige belangrijke rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een uitgebreide opgave over recente rubberliteratuur.

Madjoe.

De Maart-afl. van dit maandschr. voor oud- en actienende onderofficieren van het Ind. leger beval artikel van den heer J. Keur, getiteld „Djambi 1926”, waarin de schied. de toenmalige toestand in dat gewest vergelekt met de tegenwoordige daarbij wijst op het door de militairen verricht licitatiewerk, waarvan anderen thans de vruchten plukken. „Wanneer het N.-I. leger in de pacificatie te kort geschoten was in toewijding en plichtsvaarding, dan was het in Midden-Sumatra een chaos van vorderen, of waren de Nederlanders daar misschien reeds door anderen verdrongen”. — De heer E. Harsveldt bepleit de oprichting van arbeidsbureaus voor gep. O.-I. militairen in de grote plaatsen van Nederland en hetgeen daarmee verband houdt. — Het verband van Oud-Onderofficieren N.-I. Leger wijst in

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gesort Kapitaal . . . . . / 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 20,536,861.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

5024

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

UW ADRES

VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

IS

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.

JACOB VAN CAMPENPLEIN 12

DEN HAAG - TELEF. 35212

FILIAAL: ASTERSTRAAT 107

TELEFOON 36308

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. V. E. H.**

Het gouvernement heeft, volgens „De West”, het voornemen om het aantal kantooruren van zes op zeven te brengen. Of dit zal geschieden door verlenging van den bestaanden kantoor tijd, dan wel door een splitsing in twee kantoor tijden (in welk geval het personeel des middags zou moeten terugkeeren op het bureau) is iets wat grondig zal worden onderzocht en waarbij ook het personeel gelegenheid zal hebben zich uit te spreken. Eenige beslissing omtrent de wijze waarop de maatregel zal geschieden, is tot dusver niet genomen.

„De West” van 2 Februari schrijft: „Volgens waarnemingen gedaan te Paramaribo gedurende 67 jaren, is de normaal gemiddelde regenval in de maand Januari 216.7 m.M. De afgelopen maand Januari bedroeg de regenval... 12.5 m.M. Na een droogteperiode, die nu feitelijk al zeven maanden duurt, wordt met bezorgdheid de maand Februari ingegaan, die ons nu officieel de kleine droogte moet brengen. Krijgen we een normale kleine droogte, dan zal het wel loslopen, want de statistiek wijst uit, dat onder gewone omstandigheden ook in de maanden Februari, Maart en April de regenval voldoende is om landbouw en boschbedrijven uit te oefenen. Maar blijft ook die maanden de regenval beneden het normale, dan is de ellende niet te overzien.”

Daarna geeft het blad een overzicht van den regenval in het afgelopen jaar te Paramaribo, Nickerie en Coronie.

In hetzelfde blad lezen wij: „Hout-export. In de Domineekreek, bij de spoorbrug, kan men op dit oogenblik een groot aantal dikke stammen van possumhout zien liggen. Zij vormen een bezending van 160 ton hout, over enkele dagen naar Amerika te verschepen door de onderneming Kann.”

„De West” van 26 Januari vergelijkt de geboorte en sterfte in Demerara met die in Suriname: „Britsch Guyana telde eind 1924 een bevolking van 301,204 personen (Suriname 116,058). Het aantal sterfgevallen bedroeg dat jaar in Demerara ruim 22 per duizend (in Suriname slechts 16.4 per duizend). De geboorte bedroeg in Demerara 9755 (in Suriname 3836). Er werden dus in Demerara per duizend inwoners geboren 32.4 (in Suriname 33). De cijfers zijn dus in elk opzicht in Suriname gunstiger dan in Demerara. Dit geldt ook voor de kindersterfte, die steeds in Suriname veel minder heeft bedragen dan in Britsch Guyana.”

Van de hand van den heer en mevrouw C. Bonne en J. Bonne—Wepster verscheen een hoogst belangrijk boek „Mosquitoes of Surinam. A Study on neotropical Mosquitoes”, met den steun van „de Vereeniging tot bevordering der geneeskundige Wetenschappen in Nederlandsch-Indië”, uitgegeven door het Koloniaal Instituut. In dit boek van 558 bladzijden zijn 133 soorten beschreven, toegelicht door een groot aantal teekeningen. Het is hier de plaats niet om deze ontzagwekkende studie te bespreken. Wij volstaan met er de aandacht op te vestigen. In een aankondiging in de „N.R.Ct.” van 3 Maart merkt de schrijver, na het aantal beschreven soorten te hebben vermeld, aardig op: „Inderdaad, dit is een muggenzifterij van hooge wetenschappelijke waarde.”

Wij meenen goed te doen met de aandacht onzer lezers in de tropen te vestigen op het volgende bericht (onder het hoofd „De nieuwe koelkast-ijsmachine”) in de „N.R.Ct.” van 1 Maart, Avondblad D: Dezer dagen hebben wij een bericht gegeven over een nieuw soort van ijsmachine, die in Engeland gedemonstreerd is. Uit nadere mededeelingen van de „Daily Telegraph” blijkt dat het een toestel is, dat in hoofdzaak een ijs- of koelkast is, hetwelk echter ook ijs voor huishoudelijk gebruik kan leveren. Het is een Zweedsche uitvinding, waarvan het exploitatierecht in de V. S. aan Amerikaanse financiers is verkocht die voor dat recht \$ 2.5 miljoen betaald hebben (een record-bedrag voor zulk een exploitatie-recht), met beding dat zij bovendien 50 pCt. van de winst aan de Zweedsche maatschappij zullen afstaan, benevens de bepaalde „royalties”.

De „Daily Telegraph” noemt het een vernuftige richting, die voortdurend koude kan produceeren zonder het gebruik van enig mechaniek en voedsel kan houden zonder toepassing van bederfwerende middelen. Het toestel ziet er uit als een zeer ooglijke en het werkt met behulp van water, ammonia en terstof, die, onder invloed van warmte, de bewerkte kracht leveren welke in andere ijskasten door een huilmotor verschaft wordt. Als zij aangesloten is op de wone elektrische installatie, kan men zulk een ijskast met een dagelijksche uitgaaf van 4 stuivers laten functioneren en dan zoowel voedsel goed houden, als waard kan worden in een ruimte van tien kubieke voet. Bovendien zal de kast een zeer goed te stude komen hoeveelheid ijs voor huishoudelijk gebruik produceeren. Als men gas gebruikt als warmteverwekker, bedragen de kosten (in Engeland) slechts 1.5 stuiver daags. Met de koelkast kan ook functioneren met behulp van een petroleumlamp. De geheele inrichting zou het idee van een perpetuum mobile benaderen.

De Amerikaanse maatschappij tot exploitatie van deze uitvinding, stelt zich voor 300,000 van deze nieuwe koelkasten in een jaar te maken. In Engeland wordt de productie ook flink aangegane. De nieuwe fabriek te Luton is berekend op een jaarlijksche productie van 100,000 stuks. In Frankrijk ook spoedig bij Parijs een fabriek verrijzen om de nieuwe uitvinding te exploiteeren. De Zweedsche maatschappij zal den aanmaak voor andere landen op wereld onder haar eigen volledige controle stellen.

De „N. R. Ct.” van 6 Maart, Ochtendblad B. schrijft: De Letlandsche schoener Daina, van Paramaribo naar Middelburg, is bij Zeebrugge omhoog gevaren, waarschijnlijk gebroken. Vier man zijn verdronken, vijf man gered.

Van andere zijde meldt men ons: In den nacht van Donderdag op Vrijdag is de Letsche schoener Daina, met een lading hout uit Suriname, bestemming Middelburg onderweg, na vruchteloos tracht te hebben den mond van de Schelde te bereiken door den hevigen wind, op korten afstand van het venhoofd van Zeebrugge gestrand, de negen leden van de bemanning sprongen in het water en trachtten zwemmend de kust te bereiken, waarbij echter een hunner, onder wie de kapitein, omkwamen. Drie geredden waren zoo zwaar gewond, dat zij onmiddellijk naar het hospitaal te Brugge moesten worden overgebracht.

Wij lezen in de „N. R. Ct.” van 9 Maart, Ochtendblad C: De heer W. de Cock Buning in Den Haag is door Vereeniging van Kamers van Koophandel en Fabrieken uitgenoodigd, een studiereis naar Suriname te ondernemen, ten einde na te gaan, wat kan worden gedaan om Suriname op economisch en handelsgebied voort te brengen. De heer De Cock Buning is gedurende een reeks jaren in Nederlandsch-Indië in den handel werkzaam geweest en heeft zoowel daar als hier te lande de economische toekomst der Nederlandsche koloniën studeerd. De heer Buning vertrekt eind Maart en denkt ongeveer zes weken in Suriname te vertoeven.

Curaçao.

Havenverbetering.

Herhaaldelijk is beoogd, dat het gouvernement het doen beantwoorden van de haven aan de eisch der scheepvaartontwikkeling achter de feiten kon aansukkelken. Ook onzerzijds is daarop gewezen. Etraagheid, die te onverantwoordelijk is, omdat op dit stuk gouverneur Helfrich reeds jaren geleden met zijn plannen voor den dag gekomen is. Ruim jaar geleden is de oud-zeeofficier Kremer gekomen het vaarwater en den stroom langs de haven te onderzoeken, maar hij kwam op den meest ongeschikten tijd naar Suriname en is daar nog.

Thans vraagt de gouverneur een memoriepost voor de voltooiing van de Handels- en de De Ruykade, bouw van een brug over het Waagat, herstelling van de kade langs de Van den Brandhofstrade bouw van twee entrepôts en een regenbak op deze kade en huur van materieel voor en kosten van toezicht de uitvoering van deze werken.

Aan de Memorie van Toelichting ontleenen wij volgende:

Accountantskantoor van

C. STENEKER & J. SIBLESZ

Leden van het Ned. Inst. van Acc.

's-Gravenhage - Prinsegracht 72 - Tel. 3692

:- Inrichten en controleeren van boekhoudingen.

jonge Dame

van goeden huize, 22 jaar, zag zich gaarne geplaatst ter verzorging van kinderen, bij Hollandse familie in Indië. Diploma N. Huis-oudschool en Kinderverzorging en Opvoeding.

Brieven onder No. 5270 aan het Bur. v. d. Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Op de begroting voor het jaar 1926 is een bedrag van f 70.000.— voor voltooiing der herstelling van de Handelskade uitgetrokken.

Nu door de Koninklijke West-Indische Maildienst van de Christiani en Nielsen gewapend-beton Maatschappij is opgedragen een nieuwe kade voor de West-Indische haven te bouwen, opent zich voor het Gouvernement de mogelijkheid met deze maatschappij onderhandelingen te voeren over den bouw van een permanenten gewapend-beton kade langs de Handelskade. De aanwezigheid van Ir. D. Boomsma, Ir.-chef afdeling Havenwerken, Gemeentewerken Rotterdam, te Curaçao stelde ondergeteekende in de gelegenheid zijn advies in te geven over den bouw van deze gewapend-beton kadeconstructie.

Tevens kwam het gewenscht voor, nu bovengenoemde maatschappij werken op Curaçao komt uitvoeren, verbetering van de kaden langs het Waaiyat, een nieuwe brugverbinding tusschen de stad en Scharloo en de uitbreiding van het aantal gouvernementen-entrepôts onder de oogen te zien.

Ondergeteekende won ook over deze werken het advies van Ir. Boomsma in.

De Handelskade acht Ir. Boomsma het best te verbeteren door een nieuwe kademuur vóór de oude te laten bouwen. Hij stelt dan voor de totale breedte van de kade op 17½ M. te brengen, t. w. 6 M. verhoogde kade voor het lossen, laden en opstapelen van goederen, achter het verhoogde gedeelte een strook van 2½ M. bestemd voor het brengen en halen van goederen, drie verkeers-entrepôts van 2½ M. te dienen voor het doorgaan van goederen naar het Waaiyat en een strook van 1½ M. voor den bouw van een trottoir langs de huizen.

De diepte vóór de kade zal gebracht worden op 6 M. In het plan is mede opgenomen een verlegging van de as van de brug in de as van de Breedestraat, hetgeen noodig is om de verbreding van de Handelskade op die plaats tot haar recht te doen komen.

Het Waaiyat zal als ligplaats voor zeilschepen kunnen worden bruikbaar gemaakt:

1. door een gewapend-beton brug te bouwen in de verbinding van de Van Radersstraat;

2. door de kade aan de zuidzijde naar voren te brengen, zoodat een kade van 4 tot 2 M., een rijweg van 2 M. en een trottoir van 1½ M. gemaakt kan worden;

3. door de kade aan de Noordzijde 9 M. naar voren te brengen, zoodat op het gouvernementen-terrein ten zuiden van de Van den Brandhofstraat twee entrepôts-gebouwen, respectievelijk met 450 M². en 240 M². grond-oppervlakte, gebouwd kunnen worden, daar er dringende behoefte bestaat aan douane-opslagplaatsen.

De kosten van deze werken, huur van materieel en loonen van toezicht worden door Ir. Boomsma begroot op ruim f 500.000.— Het grondwerk en het straatwerk wordt door het Departement van Openbare Werken verhoogd worden.

De Christiani en Nielsen gewapend-beton Maatschappij is bereid tegen f 363.000.— de gewapend-betonwerken en den bouw der loodsen, geschat op f 25.000.— te voeren.

Worden de werken aan de Handelskade en die noodig om het Waaiyat geschikt te maken als zeilvaart-entrepôts-gebouwen afzonderlijk uitgevoerd, dan zullen de aanlegkosten voor elk van deze werken f 40.000.— meer bedragen, reden waarom voor de gelijktijdige uitvoering van beide werken 's Raads goedkeuring wordt geacht noodig.

Over de urgentie van de uit te voeren werken heeft ondergeteekende eigenlijk geen woord te schrijven, daar aan alle leden van Uwen Raad het verval van de Handelskade en de Van den Brandhofbrug bekend is. Het kan mogelijk zijn reeds in Mei a.s. met de werken te beginnen, wanneer Uw Raad zijn medewerking zou willen verleenen door een spoedige goedkeuring van het onderhavig ontwerp, waarvoor ondergeteekende reeds bij voorbaat dank zegt.

Nu de gelegenheid zich voordoet genoemde werken voor een competenten aannemer te laten uitvoeren en den Raad cijfers kunnen worden medegedeeld, die zullen tegenvallen, daar die door een aannemer genoemd, vertrouwt ondergeteekende op volledige medewerking van den Raad om deze noodige voorzieningen nog in den loop van dit jaar tot stand te brengen.

Door ondergeteekende wordt in het ontwerp geen bedrag genoemd waarmee het eindecijfer der uitgaven worden verhoogd, daar hij vertrouwt de voorgenoemde uitgaven te kunnen bestrijden uit reeds op de begroting toegestane gelden door bezuiniging op de uitgaven en door eenige meerdere opbrengst der middelen, wegens normaal accrès. Het subsidie-cijfer zal

Gepantserde Hut- en Ruimkoffers
in alle maten
TEVENS REPARATIE-INRICHTING
Speciaalhuis in alle soorten Honden-artikelen
Honden-brood en -geneesmiddelen
WILH. TOONEN - DEN HAAG
3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postkantoor 5198

door de uitvoering dezer werken in dit jaar dan ook niet ongunstig beïnvloed worden.

Een door den Ir. D. Boomsma opgemaakte teekening wordt ter Griffie van den Raad nedergelegd.

Bij!

De Prins van 20 Febr. l.l. heeft een aardige kiek van Oranjestad op Aruba. Maar wat te zeggen van het onderschrift:

„Het eiland kwam 1740 onder ons Bestuur. Oranjestad, aan de Paardenbaai op de Zuidkust, heeft een gouvernementgebouw, eenige kerken, scholen en vele hutten. Het klimaat is er gezond; men vindt er mais, bonen, bananen, meloenen, dividivi (platte S-vormige vruchten); de landbouw levert, naar wij meenen, echter niet genoeg op, om in de behoeften van de bevolking te voorzien, zoodat invoer van levensmiddelen moet plaats hebben.”

Uit den Verren Vreemde.

De S.D.A.P. en de ontwapening van N.-I.

Toen, tegen dat de verkiezingen van 1925 in zicht waren, de S.D.A.P. en de Vrijzinnig Democratische partij eenzijdige nationale ontwapening tot stembusleuze durfden maken, en toen de V.D.n. in het bijzonder zóó vergingen om voor Indië evenals voor het moederland die leuze tot een programpunt van dadelijke actie te maken, hebben wij hier onze stem daartegen verheven. Wij hebben dat streven, bij de heerschende internationale verhoudingen in het gebied van den Stillen Oceaan, toen niet te verantwoord geacht en wij hebben het afgekeurd die ethische formule, waarvan in Nederland bijna geen kiezer de praktische beteekenis voor Indië kon begrijpen, tot zoet gefluit bij de stembus te maken.

Nadien is de beruchte ministeriele crisis gekomen, die nu pas weer is opgelost. De leiders der V.D.P. en der S.D.A.P. waren het eerst aan de beurt om een oplossing te beproeven. Het opgestelde program vermeldde volstrekt geen ontwapening. Een compromis, zeide men. Terecht liet o.i. Mr. Joh. J. Belinfante zich hierover aldus uit in „De Vrijheid” van 9 Dec. '25:

„Ik kan niet verder gaan, zucht Mr. Marchant, Zeker; maar dat wisten hij en de zijnen reeds, toen zij eind 1924 de nieuwe ontwapeningsparagraaf er door haalden.”

Dat wisten de leiders ook toen zij den ontwapenings-eisch, bij monde, in druk en per reclame-plaat, in 1925 als stembusleuze propageerden. Zij konden immers van de stembus geen grooter succes verwachten dan de mogelijkheid om tot een samenwerking te komen, zoodat zij die in December 1925 hebben gekregen. Konden wij in het slappe regeerprogramma t.d. dus al een rechtvaardiging gevonden hebben voor de wijze waarop wij onze stem hadden verheven tegen de stembusleuze: eenzijdige ontwapening ook voor Ned-Indië, de vorige week heeft ons nu een verrassing gebracht, die na 1925 al heel spoedig is gekomen.

De S.D.A.P. en het N.V.V. hebben een commissie ingesteld tot onderzoek van het militaire vraagstuk. Het nu uitgebrachte rapport blijft voor Nederland staan op het standpunt der ontwapening, maar het komt voor Ned-Indië tot een gansch andere beschouwing.

Het is hier de plaats niet om het op de verdediging van N.-I. betrekking hebbende gedeelte in zijn geheel weer te geven, maar aanhef en conclusie halen wij toch aan. Zij laten wel een anderen klank vernemen dan die van het V.D.-program!

„De ligging van N.-I. is zoodanig, dat volkomen weerloosheid door de omliggende mogendheden, noch het Internationaal zeeverkeer zou kunnen worden geduld. Verwijdering van elke militaire macht zou zelfs oorlogs-oorzaak kunnen worden. Daardoor kan van algeheele ontwapening vooralsnog moeilijk sprake zijn.”

Dat is de aanhef. Zoodat bij menig punt, volgt dan ook hier de slag om den arm: „Wel kan de eisch worden gesteld, dat de bewapening in Indië op zoodanige wijze wordt ingericht en gemotiveerd, dat zij met den ontwapenings-eisch in Nederland niet in strijd is”.

De ontwikkeling van deze vooropgestelde stelling, langs wegen waar wij de commissie niet volgen zullen, leidt haar tot deze eindexclusie:

„Wanneer nu gerekend wordt, dat in Denemarken, voor de bewaking van de grenzen en andere buitengewone politiediensten — men denke b.v. in Indië aan de afsluiting van gebieden waar besmettelijke ziekten, b.v. pest, heerschen — een macht van 7000 man noodig is, dan zou, naar dienzelfden maatstaf, in Insulinde het tegenwoordige leger zeker noodig zijn.”

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALLE** **Electriche Artikelen** aan bij: 5083

K. C. CREMER Aert v. d. Goesstraat 10 Den Haag
Telefoon 54325

UTRECHT.

Beteekent: Toezicht Op Kinderen Uit Nederlandsch Indië.

TOKUNI zoekt voor kinderen uit Indië een geschikt gezin in Holland, is een financiële tusschenschakel tusschen de ouders in Indië en de pleegouders in Holland, contrôleert het gezin en het Kind, zorgt voor het kind, ook in de vacaties, houdt geregeld briefwisseling met de ouders in Indië en staat de pleegouders bij in alle ernstige gevallen, het kind betreffende. Haar vertegenwoordigers in Indië worden telegrafisch op de hoogte gehouden van zeer ernstige gebeurtenissen, het kind betreffende.

Alle inlichtingen kunnen worden gegeven door de vertegenwoordigers Prof. Dr. J. H. Boeke, Adviseur van het Volkscredietwezen te Weltevreden, J. H. Nieuwenhuys, Resident van Soerakarta te Solo, Dr. J. G. J. A. Maas, Medan, Fred. Oudschans Dentz, Paramaribo, Suriname, J. H. Perret Gentil, Willemstad, Curaçao, en door den Directeur van TOKUNI, tevens Directeur van de Maatschappij „ZANDBERGEN” te Amersfoort. 5062

ZANDBERGEN.

Instelling tot opvoeding door middel van gezins-verpleging van kinderen zonder onderscheid van leeftijd, stand en gezindte, die het ouderlijk huis moeten missen.

Steunt deze nuttige instelling door Uw lidmaatschap (f 5.— p. j.) of als begunstiger (f 2.— p. j.) 5062

DIRECTEUR Jhr. W. A. ORTT. AMERSFOORT.

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

S **DE UITGEEFSTER.**

Willem v. d. Waals

BEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN JACOB
REPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 3168

GEVESVIGD SEDERT 1916 5073

Heeren Kapsalon

Volgens de Meest Moderne Eischen Ingerichte
grote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELN
tegen zeer concurrerende prijzen

CASSA MARIS
 Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeederij,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

**INHALATORIUM EN
 MASSAGE-INRICHTING**
 NASSAULAAN 2a - DEN HAAG
 TELEFOON 13185

*Heeft reeds het vertrouwen
 van het goeude publiek*

HET BEWIJS? Wij behouden niet alleen onze Cliëntèle, doch krijgen dagelijks nieuwe gerecommandeerd.

Spreekuur 9—12 en van 2—5, en volgens afspraak

Het soliedst adres
 voor Electriche benoedigheden
 en Installeeren van electriche geleidingen, is

M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

J. H. STRIK & ZONEN
 POELIER - DEN HAAG
 CH. BOURBONPLEIN 24a - TELEFOON 71891
 PAVILJOENSGRACHT 16 - TELEFOON 13252

Eigen Mesterij te Wassenaar, Papelaan, Tel. Wassenaar 153

PRIJSCOURANT.

ZWARE HEIHAZEN	f 3.50 tot f 4.—
FAISANTEN	f 2.50 tot f 2.75
WILDE EENDEN	f 1.25 tot f 1.50
TALINGEN	f 0.60 tot f 0.80
SMIENTEN	f 0.70 tot f 0.90
JONGE PATRIJZEN	f 1.60 en f 1.80
OUDE PATRIJZEN	f 0.80 en f 0.90
BRAADKIPPEN	f 1.25 tot f 2.—
POULARDEN	f 2.25 tot f 3.50
SOEKIPPEN	f 1.50 tot f 2.—
JONGE DUIVEN	f 0.60 tot f 0.80
KORHOENDERS	f 2.25 tot f 2.50
WILDE KONIJNEN	f 1.— tot f 1.25

Schoonmaken van alle soorten Wild en Gevogelte, zeer billijk en net.

THUISBEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE - MANICURE - PEDICURE

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

Beschaafde familie
 pas uit Indië voor opvoeding van eigen kinderen, wenscht in hun gezin op te nemen 3 à 4 Indische Kinderen à f 90. — per maand met inbegrip piano-onderwijs en toezicht studie, vlak bij M.U.L.O., H.B.S. en Gymnasium. Steenschuur 13, Leiden.

Dus geen ontwapening, zelfs geen wapenvermindering!

Voor de Z. Afrikaansche zaak gesneuvelde Hollanders herdacht.

Op Elandslaagte in Z.-Afrika is een monument ont-huld ter herdenking van de negen in 1899 gesneuvelde leden van het Hollanderkorps. Het Maandblad van Z.-Afrika heeft ons de rede gebracht, bij die gelegenheid uitgesproken door kapitein de Witt Hamer, Nadat spr. in herinnering had gebracht, in hoever Holland heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van de Z.-Afrikaansche Boerenlanden, kwam hij tot de gebeurtenissen, waarbij de gevallen hun trouw aan de Boerenzaak met het leven hebben betaald.

Hij zeide, dat het hier niet de plaats was om oude wonden weder open te rijten en ver terug te gaan in de geschiedenis van de gewezen Republieken, maar toch, zoo vervolgde hij, keeren onze gedachten zich onwillekeurig tot het jaar 1899, toen het geschil met Engeland zulke scherpe vormen had aangenomen, dat oorlog niet meer was af te wenden. De conferentie te Bloemfontein, tusschen Sir Alfred Milner en president Kruger, was onbevredigend afgegaan. De eischen van Chamberlain, den eersten minister, werden hoe langer zoo meer buitensporig, zoodat president Kruger, in arren moede verklaarde: „Chamberlain heeft eerst mijn baadje gevraagd, dat heb ik uitgetrokken en hem gegeven, toen vroeg hij mijn onderbaadje, ook dat heb ik uitgetrokken en hem gegeven, maar nu vraagt hij mijn broek en die kan ik niet geven”.

De vreedzame geest onder de bevolking werd weldra vervangen door een meer oorlogszuchtige en ieder inwoner kwam voor de keus vóór of tegen de gewapende handhaving van de onafhankelijkheid van de Boerenrepublieken. De Hollander, die zich had aangepast bij de bevolking, die hier een bestaan gevonden had, bedacht zich niet langer, greep naar de wapenen en wierp zijn lot in met dat van de Boeren en van hun goed recht. Zoo kwam te Pretoria het Hollanderkorps tot stand, dat eensgezind den heer Lombard koos tot commandant, den 11 October 1899 Natal binnentrok, en reeds den 21sten d.a.v. alhier slag leverde, waarbij het negental sneuvelde, wier namen vermeld staan op dit monument.

Een reis om de wereld van Amerikaansche studenten, waarbij Indië en Nederland zullen worden bezocht.

In December van dit jaar zullen — naar Aneta aan de Indische bladen mededeelde — een groot aantal Amerikaansche studenten onder leiding van professoren een reis door Indië maken.

De tocht wordt geregeld door een comité, dat zich in Amerika gevormd heeft onder voorzitterschap van een oud-president van een der universiteiten, met het doel studenten onder deskundige leiding een bezoek te doen brengen aan vreemde landen. Op 2 October a.s. zullen 450 studenten en 50 professoren van New-York vertrekken en als het resultaat van deze eerste reis aan de verwachting beantwoordt, zal er elk jaar een ondernomen worden.

Van New-York gaat de tocht naar Havana-Colon-Panamakanaal - Los Angeles - Honolulu - Yokohama - Shanghai - Hongkong - Manilla - Soerabaja - Batavia - Singapore - Rangoon - Aden - Port Said - Palestina - Cyprus - Constantinopel - Malta - Venetië - Napels - Tunis - Algiers - Gibraltar - Lissabon - Havre - Amsterdam - Hamburg - Kopenhagen - Oslo - Bergen - Londen - New-York, waar men op 3 Juni 1927 terug hoopt te zijn. Genoemde plaatsen zijn de voornaamste havens, die aangedaan zullen worden, maar het ligt in het voornemen in Japan, China en Britsch-Indië nog verschillende andere havens binnen te loopen.

Op 24 December moet de boot, loopt alles naar wensch, te Soerabaja aankomen, op 16 April te Amsterdam.

Het is de bedoeling, dat aan boord colleges gegeven zullen worden. Via onzen gezant te Washington heeft de Regeering de uitnodiging ontvangen den studenten tijdens hun verblijf in Indië zooveel mogelijk ter wille te zijn en om iemand naar Manilla te zenden, die gedurende de reis vandaar naar Soerabaja inlichtingen over Indië, in den ruimsten zin van het woord, zal kunnen verstrekken. Het Departement van Onderwijs staat zeer sympathiek tegenover deze uitnodiging.

De studenten maken van Soerabaja uit een zesdaagschen tocht over Java om den 30sten te Batavia weer aan boord te gaan.

Hoe reis en huisvesting op Java van dit gezelschap van 500 personen gedurende die zes dagen geregeld zal worden, is nog een vraag, zegt Aneta. Mogelijk is, dat in Soerabaja afdeelingen van b.v. 100 man gevormd

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
 NAAR MAAT tegen zeer voordeelige prijzen is

JOHAN HEUTS - 'S-GRAVENHAGE
 GROOY HERTOOGINNELAAN hoek VOLTA STRAAT
 Concurrert met de beste huizen uit het Brittanien
 TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

worden, die ieder een andere richting nitgaan, om slotte toch allen dezelfde plaatsen aan te doen. Britsch-Indië zullen de studenten en hun geleiders worden ondergebracht in tenten.

De kosten van de geheele reis worden per hoofd raamd op 2500 dollar, alles inbegrepen, ook de stappes, die aan land zullen worden gemaakt.

Volgens een nader Aneta-bericht is den heer K. directeur van de Pr. Hendrikschool te Batavia, de toegevoegd om de drijvende universiteit van Man naar Soerabaja te begeleiden en daar populaire voordrachten voor een vruchtbaar bezoek voor te bereiden.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort.

Maandagavond 15 Maart a.s. belooft het weder gezellige avond te worden voor de leden van de deeling Amersfoort.

Werd er onlangs eene voordracht met lichtbeelden gehouden over de suikercultuur, thans zal door Heer J. J. Neurdenburg, gewezen super-intendant de Ned.-Indische Landbouw-Maatschappij, eene ca. gehouden worden, ook met lichtbeelden geïllustreerd over de suikerfabrikatie.

Als groote verrassing voor de leden heeft het stuur voor dien avond Mej. G. Weber, uit Buss uitgenoodigd om als Siti Sundari hare Serimpi-dans van het Hof te Djokjakarta uit te voeren.

Wij kunnen aan onze leden niet genoeg aanbieden om, ieder in eigen kring, de aandacht op de Serimpi-dansen te vestigen en tot het bijwonen dezen avond op te wekken.

Niet ieder, die in Ned. Indië is geweest, was in gelegenheid de Solosche of Djokjasche Hofdansen te wonen en voor hem of haar, die Indië niet uit eene aanschouwing kent, zijn deze dansen iets geheel nieuw.

Mej. G. Weber was in de gelegenheid, gedurende haar verblijf te Djokjakarta, aan het Hof van den Sultan aldaar deze dansen in te studeeren onder de uitstekende leiding van Pangeran Ario Soerjodiningrat, een broeder van dien Vorst, dezelfde die in Nederland vertoefde als afgezant van den Sultan onze Koningin met Haar zilveren huwelijksfeest die gelukwenschen en geschenken over te brengen.

Een betere opleiding kan men niet wenschen, zoodat het begrijpelijk is, dat overal waar Mej. Weber hare dans uitvoerde, haar succes groot was.

Aangezien het Bestuur der Afdeeling dus op een grooten toeloop van leden en vooral van belangstellenden en kunstminnenden rekenen, is voor deze gelegenheid de groote zaal van de Sociëteit Amicitia afgehuurd.

Hoewel ter bestrijding der noodzakelijke onkosten een klein entree zal worden geheven, is het Bestuur er toch van overtuigd, dat geen plaatsje in de zaal onbezet zal blijven.

Hel Bestuur

Afdeeling Apsdoorn.

Een serie schoolvoorstellingen zal mogelijk eene dezer maand kunnen plaats vinden.

Vertoond zullen worden: De Patriafilm van de afd. terd. Lloyd; Het leven van den Inlander in de drie vulkanen en het zoeken van vogelnestjes. De laatste drie van het Kol. Inst.

Op Woensdagavond, 24 Maart, 8 uur in de groote zaal van Hotel v. d. Burg zal: de Z. Eerw. Pater J. VIEGEN, van het Missiehuis te Arnhem, spreken over „Godsdienst-gedachten in woord en beeld uit ons Rijk van Insulinde”.

Leden en begunstigers vrijen toegang. Alle andere 50 ct. entree.

Zegt het voort! Werft leden!

Hel Bestuur

Afdeeling Rotterdam.

KUNSTNIJVERHEID-TENTOONSTELLING.

De tentoonstelling, die Maandag 8 dezer desmiddags half vier is geopend door den Voorzitter der afd. Rotterdam Mr. J. G. Huyser, wordt gebouwd door Oost en West, afd. Rotterdam, in samenwerking met den Rotterdamschen Kring en de Z. Hollandsche Vereeniging tot Bevordering van Kunstnijverheid en Volkskunst. Zij wordt gehouden in de gebouw van den Rotterdamschen Kring aan den E. drachtsweg 12 te Rotterdam. Met de opstelling en

Vleeschhouwerij en Spekslagerij
 ann. Fijne Vleeschwaren
 Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelinckstraat
 DEN HAAG - TEL. 35975

Levert uitsluitend eerste kwaliteit
 versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEES
 tegen sterk concurrerende prijzen.

Aanbevelend: C. D. WESTPHAL

T. H. TIEMAN
Horlogemaker
voorh. Chef b. d. Heer A. B. Thiemessen
SPECIAL ADRES
voor het herstellen van afgekeurde-, antieke- of kunstige uurwerken
Pieterstraat 23, Den Haag
nabij de Prinsstraat 5218

Dr. A. VAN THYN
BENTINCKSTRAAT 31
DEN HAAG - TELEF. 53315

Privaatlessen Wiskunde

- A. Thorenaar, houtvester bij het Boschwezen, Englaan 10, Wageningen.
P. C. Drijfhout, havenmeester der 2e klasse, Celebesstraat 57, Amsterdam.
Mr. P. F. Woesthoff, president van den Raad van Justitie te Padang, p/a. H. Bülken, Prins Hendriklaan 45, Amsterdam.
Mr. W. M. Ouwerkerk, waarnemend president van de Weeskamer te Makassar, p/a. Dr. Ouwerkerk, Assendelft (N.-H.).
Mej. C. P. Schock, commies bij den Indischen Centralen Afschaffingsdienst, Regentesselaan 42, 's-Gravenhage.
L. Vermey, 1e Expeditie bij de Landsdrukkerij te Weltevreden, Julianastraat 104, Lisse.
G. G. J. Lambers, controleur 1ste klasse bij het Binnenlandsch Bestuur op Java en Madoera, p/a. Dr. Vos, Rapenburg 26, Leiden.
E. P. von der Pfordten, commies bij de Staatsspoor- en Tramwegen, London S. W. Streatham 77 Stanthorpe Road, West-Indië.
K. H. F. Ch. Oudschans Dentz, Administrateur van het Militair Hospitaal te Paramaribo, p/a. R. T. Thompson, „Malvern”, 89 Priory Road, West Hill, Hastings.
- BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR:**
- a. N. O.-Indië:
- A. G. Theunisse, Gouvernementsarts bij den Dienst der Volksgezondheid, Vrolijkstraat 252 II, Amsterdam.
Ir. N. E. B. Jaspers, Ingenieur 3de klasse voor de Landsgebouwen, van Houtenstraat 4, Delft.
Ir. J. G. H. Ubaghs, Ingenieur 3de klasse bij den Dienst van den Mijnbouw, Passavantlaan 4, Arnhem.
Mr. D. J. Hulshoff Pol, Administratief Ambtenaar bij de Algemeene Secretarie, van Lennepweg 18, 's-Gravenhage.
Mej. H. M. S. de Lauwere, Onderwijzeres bij het M.U.L.O., Goudenregenstraat 121, 's-Gravenhage.

...ting heeft zich belast Architect De Koo alhier, ter...
...de tentoon te stellen voorwerpen zijn bijeengebracht...
...Mr. Huyser. Inzenders zijn: 's Rijks Ethnografisch...
...Museum te Leiden, het Museum voor het Onderwijs te...
...Gravenhage, Boeatan, Mevr. de Wed. Ch. Dentz van...
...Maack geb. Marlof te Amsterdam, de dames Gransberg...
...Rotterdam, de heer P. A. J. Moojen te Amsterdam, de...
...heer P. Enserinck te Amsterdam, de heer L. D. Petit...
...te Amsterdam, de heer Jhr. J. Stoop te 's-Graven...
...ge, de heer W. C. Schalkwijk te Rotterdam, de heer...
...Hinglever te Hillegersberg, de heer Mr. J. G. Huyser...
...Rotterdam.

De tentoonstelling omvat geweven doeken uit de...
...Padangsche Bovenlanden en Bataklanden, koper- en...
...zilverwerk, oud zilverwerk uit de Padangsche Boven...
...lands, houtsnijwerk, vlechtwerk, sierwapens, siera...
...n, allerlei ethnografica, platen van landschappen...
...ningen, volkstypen enz., allerlei boeken en plaat...
...ken. Titel der tentoonstelling is „Tentoonstelling...
...voortbrengselen van kunstnijverheid uit Midden...
...nitra (Padangsche Bovenlanden en Bataklanden).”

De reclameplaat, waarop een rangkiang is afgebeeld...
...en een stralende zon er achter, hangt voor een der...
...men van het gebouw. Zij is geteekend door den heer...
...Koo voornoemd.

Op 15 Maart, des avonds te acht uur, houdt Prof. T...
...Bezemer uit Wageningen in het gebouw Eendracht...
...12 een lezing met lichtbeelden. Onderwerp: „Een...
...ander over de Padangsche Bovenlanden en hun be...
...ners.”

Rotterdam, 5 Maart '26.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:
MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN
AMBTEAREN.

Oost-Indië.
J. Pels, technisch ambtenaar 2de klasse bij den Post-...
...Telegraaf- en Telefoondienst, Borneolaan 42, Hil...
...versum.

Mutatiestaat van 3 tot 10 Maart.

Nieuwe Leden:

- ...rouw J. M. v. d. Bosch—van Veen, Pianoleerares,
...Leiden, Steenschuur 13. f 5.—
...J. Sierstra, student, Leiden, Hoogewoerd 42a. f 2.50
...Zimmermann, Utrecht, Stationsstraat 4. f 5.—
...A. Haagen, Amsterdam, Frans van Mierisstraat
...48. f 5.—
...Jiskoot, oud Administrateur Deli, Breda, Baronie...
...aan 4. f 5.—
...Weekschool voor Onderwijzers te Nijmegen,
...ranjesingel. f 5.—
...p. de Bont, Leeraar Nederlandsch M. O., Nijmegen,
...ransche Straat 3. f 5.—
...r. Wed. H. W. Andree Wiltens-van Hulstijn, Den
...Haag, Pension Bredius, Prins Mauritslaan 86. f 5.—
...M. Cremer, Inspecteur van de Directe Belastingen,
...mersfoort, Zuidsingel 31. f 5.—
...aan, oud-Kapitein Ned. Leger, Amersfoort, P. C.
...Hoofllaan 3. f 5.—
...rouw A. Kuyters, Amersfoort, P. C. Hoofllaan 3.
...5.—

Geïntroduceerd door:

- Secretaris van het Informatiebureau.
Secretaris Afd. Leiden.
den heer F. Corsten, Utrecht.
Secretaris Afd. Amsterdam.
Secretaris Afd. Breda.
Voorzitter Afd. Nijmegen.
Secretaris Afd. Nijmegen.
Secretaris-Penningmeester Afd. Den Haag.
Eigen aanmelding.

Afschrijven:

B. F. F. Dinkelaar, Heemstede, Schouwbroekerstraat 5.

Adresveranderingen:

- D. Niestadt, Declamator, van: Amsterdam, Leid...
...plein 171 naar: Den Haag, Frederik Hendrik...
...in 41. f.—
...A. R. S. Schouten, Leeraar M. O., van: Haarlem,
...esterhoutstraat 25, naar: Den Haag: Acaciastr. 19.
...G. C. Ezerman, candidaat Indisch Ambt., van: Lei...
...Nieuwe Rijn 88 naar: Zutphen, Oude Wand 14.
...J. Kooy, van: Doorn, Huize Beukenrode naar:
...rand-Hotel te Territet (Suisse).
...Soemitro, Amersfoort, van: Kapelweg 120 naar:
...ernulfusstraat 10.
...J. L. Bruining, Beheerder Zoutregie, Den Haag,
...Anthony Duyckstraat, van: 66 naar: 60.
...de Graaff, Controleur B.B., van: Leiden, Hooge...
...woerd 53, naar: Weltevreden, Dep. B.B.

- W. Chr. Mulock Houwer, van: Den Haag, Snelliusstraat
64, naar s.f. „Seloredjo” te Djombang.
G. H. H. van Thiel, Onderwijzer 1e klasse, van: Den
Haag, Laan van N. O.-Indië 19 naar: Weltevreden,
Dep. van Onderwijs.
W. G. Hauff, thans: Hotel-Pension „Villa Sans Souci”,
Julianastraat 2 te Malang.
J. van der Kloes, Hoofdingenieur Mijnwezen, van:
Sawa-Loentoe naar: Weltevreden, Hoofdbureau
Mijnwezen.
G. D. P. A. Renardel de Lavalette, thans Resident van
Oost-Priangan te Tasik-Melaja.
H. J. Schmidt, thans Resident van Menado.
K. F. A. Zeiler, Major der Infanterie, van: Poerwo...
redjo naar: Soerabaja, Odomohen.

GROOTE UITVERKOOP
VAN EEN PARTIJ WOLLEN VESTEN

Dames Vesten f2.98, Kinder Vesten f1.98, Wollen Jongens
Truien f1.49, Zijden Tricot Japonnen f8.50, Zijden Tricot
Casa que, chic gegarneerd f8.50, 3/4 lang moderne Wollen
Mantels f6.50, lange gebreide Mantels zonder bont f11.75,
keurig chique Mantels met bont f12.95, Dames Kousen 29
cents, alle kleuren Zijden Dames Kousen nu 98 cents,
extra mooie kwaliteit Heeren Pyama's waschechte flanel
streepen f3.98, Kinder Pyama's, zeer goedkoop, alle maten.
Alle voorradige Flanelen goederen zoals Combinations,
Hemden, Pantalons en Nachthemden worden tegen spot...
prijzen opgeruimd. Enz., enz. Al onze voorradige goederen
moeten beslist opgeruimd worden wegens plaatsgebrek om
onze zomervoorraden aan te vullen. Bezoekt ons

MAGAZIJN „DAHEEMA”,
WITTE DE WITHSTRAAT 95a - DEN HAAG
hoek van Diemenstraat, halte lijn 5. 5189

Koude in Holland

Bestel Uw Brandstoffen bij de
Handelsvennootschap
1/2 C. BOSMAN & CO.
te Den Haag. U bekomt prima kwali...
teiten tegen scherp concurrerende prij...
zen. Vraagt prijscourant bij aankomst
in Holland
Kantoor en Magazijnen:
2e Lulofdwardsstraat 14 (Laakhaven)
TELEFOON 16801 en 32570. 5089

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten

Directeur: A. VAN BOXTEL.

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

- AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
Telefoon van 9-12 10733
ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58

N. N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-
Indische Militairen aan den arbeid te helpen.
Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke
Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor
verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

- Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter
en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester,
Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
Stoker centrale verwarming, Knecht van
de apotheek en ander Personeel voor Zieken-
en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
fisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder
geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten.
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan-
vragen om personeel, zoowel hier te lande als in
Ned. Oost- en West-Indië. s

WONINGBUREAU „DE CONCURRENT”
Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 36776
Sterk concurrerende voorwaarden voor het:
Kopen en Verkoopen van Huizen, Huren en Verburen
van Huizen, Etages en Appartem., gem. en/of ongem.
J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. I. L.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gawe overkomst

DIAMOND ICE CREAM
 voor Room Ijs
 is een samenstelling van prima
 grondstoffen, waarmede in 15 min.
 het beste Vanille Ijs bereid kan
 worden. Koud opdraaien, zonder
 eenige bijvoeging. **DIAMOND ICE**
CREAM bevat Eieren-bourbon,
 Vanille-Suiker, kortom alles wat
 de eerste klas kok gebruikt, in
 busen à 4 Kg. netto inhoud, met
 gebruiksaanwijzing. Inclusief en
 franco alles f 15.— bij groote af-
 name korting.
JOH. B. SCHOLTEN, Brouwersgracht 288, AMSTERDAM.

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie.
 kundig personeel, een net ingericht kantoor, om
 zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen,
 Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op
 zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil
 maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handels-
 drukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat
 betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reamedrukwerk moet er aantrekkelijk
 uitzien, want hij weet, dat *slecht reamedruk-*
werk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn.
 Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker
 die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste
 van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat
 dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot
 hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een
 der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKE
 GERENOMMEERDE WIJNKELDE

Vereeniging „OOST en WEST"
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezei Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West- of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aan te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggaban", van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Ind. bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreft willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten aanzien van hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenen verstrekkende als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappijne van de Coppel—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Heer MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ,
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkrachten en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijke Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.**
Serie I. - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een Inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarkat-Islam. 5. De Sulkerijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De thee-cultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijksteel in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdverleggenwoordige Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jonge
beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl. Ind. 5015
 van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015